

Întru

Slava lui Dumnezeu

celui în Treime închinat

s-a tipărit această sfântă și de

suflet folositoare carte, ce cu-

prinde Viețile sfinților din luna lui

IANUARIE

Acum a doua oară în zilele preaînălța-

tului nostru domn

Alexandru Dimitrie

Ghica voevod

Întru întâiul an al domniei sale.

Cu blagoslovenia și toată cheltuiala

Sfintei Mitropolii.

În anul 1835.

În Tipografia Sfintei Mitropolii.

De Meletie monahul tipograf.

**Stihuri către prealuminatul și preînălțatul și binecredinciosul nostru domn
Alexandru Dimitrie Ghica voevod**

Luminata Cruce ce corbul în gură poartă
Au ridicat pe români la buni nădejdi astă dată
Că prin al ei ajutoriu, toți am aflat înlesnire
Și țara noastră iată dobîndi desăvîrșit înnoire
Steagurile ostășești ce-n marcă se-nchipuiesc
Pe luminatul nostru domn cu mai multă slavă întăresc
Pe preînălțatul Alexandru Ghica voevod
Carele de sus este rînduit a stăpîni pe al nostru norod
Întărească-l dar Dumnezeu întru această domnie
Și la tot supusul norod pildă de fapte bune să fie
Dea-i lui Dumnezeu întru toate biruință
Precum și toți ne rugăm cu lacrimi de umilință
Ca și sfînta dreapta credință să crească întru sporire
Prin a înălțimii sale ocrotire și buna norocire.

Luna lui Ianuarie În ziua dintîi

Cuvînt la Tăierea împrejur a Domnului

Domnul nostru Iisus împlinindu-se opt zile de la nașterea Lui a voit a răbda tăierea împrejur, una ca să îplinească Legea: N-am venit, zice ca să stric Legea, ci ca să o împlinesc. Pentru că Se supunea Legii, ca pe cei vinovați și robiți de dînsa slobozi să-i facă, precum zice apostolul: A trimis Dumnezeu pe Fiul Său, Care S-a făcut sub Lege, ca pe cei de sub Lege să-i răscumpere. Iară alta: Ca să Se arate pe Sineși că a luat trup adevărat, și ca să se astupe gurile ereticești, care zic, ca cum Hristos n-ar fi luat asupra-Și însăși trup omenesc, ci cu nălucire S-ar fi născut. Drept aceea S-a tăiat împrejur ca arătată să fie omenirea Lui. Pentru că de nu S-ar fi îmbrăcat în trupul nostru, apoi cum ar fi fost cu puțință a Se tăia împrejur nălucirea iar nu trupul; fiindcă grăiește Sfîntul Efrem Sirul: Dacă n-a fost trup, Iosif pe cine a tăiat împrejur? Ci ca Cela ce a fost trup adevărat, drept aceea S-a și tăiat împrejur ca un om, și cu singur sîngele Său S-a roșit Pruncul ca un fiu omenesc, și-L durea, și plîngea de durere, precum cu cuviință era firii omeneste. Iară încă și pentru aceea S-a tăiat împrejur la trup, ca pe cea duhovnicească tăiere împrejur înlăuntru să o aducă nouă. Pentru că sfîrșind Legea cea veche care este după trup a început pe cea nouă duhovnicească. Iară precum omul cel vechi trupesc tăia împrejur pe trupul cel simțit, așa cel nou duhovnicesc dator este a-și tăia împrejur pe patimile cele sufletești, iuțimea, mînia, zavistia, mîndria, necurăția, și alte păcate și poftiri de păcate. Iară întru a opta zi S-a tăiat împrejur, cu sîngele Său scriindu-ne nouă viața cea viitoare care de învățători obișnuit a opta zi sau veac se numește. Așa Ștefan făcătorul Canonului de acum în Peasna a patra zice: Închipuiește pe viața cea neîncetată a veacului al optulea ce va să fie, întru care Stăpînul S-a tăiat împrejur. Ci și sfîntul Grigorie Nisis grăiește așa: Cea de a opta zi (Tăierea împrejur) s-a așezat cu lege, ca pe veacul al optulea ce va să fie, prin optime, să mi-l însemneze mie.

Și se cuvine a o ști și pe aceasta, cum că tăierea împrejur în Așezămîntul cel vechi rînduită era în chipul Botezului și a curățirii păcatului strămoșului, măcar deși nu se curătea acela cu totul prin tăierea împrejur, pînă la cel de voie al lui Hristos sînge ce s-a vărsat pentru noi și pînă la Patimă, pentru că numai închipuire înainte era tăierea împrejur a curățirii celei adevărate, iară nu singură adevărată curățire, pe care o a săvîrșit Domnul nostru, scoțînd păcatul din mijloc, și pironindu-l pe el pe Cruce, iară în loc de tăierea împrejur cea din Legea veche, a legiuit pe Botezul Darului cel nou care este din apă și din Duh. Și a fost atuncea tăierea împrejur ca o pedeapsă pentru păcatul cel întîi făcut, și spre semnul acesta, cum că pruncul cel ce se tăia împrejur întru fărădelegi este zămislit, după cuvîntul lui David, și în păcate l-a născut pe el maica lui. Pentru care rana rămînea pe trupul pruncului. Iară Domnul nostru fără de păcat era, că măcar deși după toate s-a asemănat nouă însă afară de păcat. Precum șarpele acel de aramă în pustie de Moisi făcut, șarpe era cu asemănarea, ci afară de veninul șarpelui. Așa și Hristos, om era adevărat, ci păcatului omenesc nepărtaș, și din Maică nepăcătoasă și fără de bărbat mai presus de fire S-a născut. Și nu I se cădea Lui ca să rabde acea rană a păcatului a tăierii împrejur a Legii, ca Unui fără de păcat și singur Dătător de Lege. Ci de vreme ce a venit ca să ridice asupra Sa păcatele a toată lumea, și după cum

grăiește apostolul: Neștiind de păcat, pentru noi păcat S-a făcut. Deci ca un păcătos, măcar și fără de păcat, a suferit tăierea împrejur.

Și mai mare smerenie a arătat Stăpînul nostru întru tăierea împrejur, decît întru nașterea Sa. Pentru că întru naștere a luat asupra Sa chipul omenesc numai, după cum grăiește apostolul: Întru asemănarea omenească făcîndu-Se, și cu chipul S-a aflat ca omul. Iară întru tăierea împrejur a luat asupra Sa chipul păcătosului, ca un păcătos suferind rana cea rînduită pentru păcat. Și la ceea ce nu era vinovat, pentru aceea ca un vinovat pătimea, ca cum cu David grăind: Cele ce n-am jefuit atuncia am plătit. La care păcat nu sunt părtaș, pentru acela am suferit durerea tăierii împrejur. Și a voit ca să primească tăiere împrejur, înainte începînd a pătimi pentru noi, și gustînd pe acel pahar, pe care avea ca pînă în sfîrșit să-l bea, grăind pe Cruce: Săvîrșitu-s-a. Varsă picături de sînge din marginea trupului, pînă ce din tot trupul acela ca pîraiele va curge. Întru pruncie începe a răbda, și la pătimire se deprinde, ca cînd va fi desăvîrșit cu vîrsta bărbat, cu lesnire să rabde patimile cele mai cumplite. Pentru că din tinerețe se cuvine a se deprinde la nevoițele cele bărbătești. Viața cea omenească este plină de osteneți, ca o zi avîndu-și nașterea sa dimineața, iară sfîrșitul seara. Că de dimineață, din scutece, omul cel îndumnezeit Hristos iese la lucrul Său, spre osteneți, întru osteneți din tinerețe, și spre lucrarea Sa pînă în seara aceea, cînd soarele s-a întunecat, și întuneric s-a făcut peste tot pămîntul pînă la al nouălea ceas, fiindcă grăiește către iudei: Tatăl Meu pînă acum lucrează, și Eu lucrez. Dar ce lucrează Domnul nostru? Mîntuirea noastră. Mîntuire a lucrat în mijlocul pămîntului. Iară ca desăvîrșit să o lucreze, de dimineață din tinerețe Se apucă de lucru, începînd a răbda durere trupească, împreună și inima durîndu-L pentru noi ca pentru fiii Săi, pînă ce Se va închipui întru noi însuși El Hristos. De dimineață cu sîngele Său începe a semăna, ca spre seară să aducă rodul cel frumos al răscumpărării noastre.

Și a fost pus nume întru tăierea împrejur fericitului Prunc Iisus, care s-a adus din cer de Arhanghelul Gavriil întru aceea vreme, cînd bine a vestit Preacuratei Fecioarei Mariei zămislirea Lui, mai-nainte pînă a nu Se zămisli în pîntece, adică mai-nainte pînă a nu se învoi Preasfînta Fecioară cu cuvintele binevestitorului, mai-nainte pînă a nu zice: Iată roaba Domnului, să-mi fie mie acum după cuvîntul tău. Pentru că întru acele cuvinte ale ei, îndată Cuvîntul lui Dumnezeu trup S-a făcut, sălășluindu-Se întru preacuratul și preasfîntul ei pîntece. Deci acest preasfînt nume Iisus, care de înger mai-nainte de zămislire s-a numit, întru tăierea împrejur s-a dat lui Hristos Domnului, care era încredințare de mîntuirea noastră. Pentru că Iisus Mîntuitor însemnează, precum înainte a tîlcuit același înger lui Iosif în vis arătîndu-i-se și zicîndu-i: Vei numi numele Lui Iisus, pentru că Acela va mîntui pe norodul Său de păcatele lor. Încă și sfîntul apostol Petru de numele lui Iisus mărturisește, zicînd: Nu este întru nimenea altul mîntuire; pentru că nu este nici un nume sub cer altul dat între oameni, întru carele se cade a ne mîntui noi. Acest mîntuitor nume Iisus, mai-nainte de toți vecii în sfatul Treimii era înainte gătit, scris, și pînă acum păzit spre a noastră izbăvire, iară acum ca un mărgăritar fără de preț spre răscumpărarea neamului omenesc din vistieriile cele cerești s-a adus. Și prin Iosif întru descoperirea tuturor s-a dat, cele neștiute și cele tănuite ale înțelepciunii lui Dumnezeu întru numele acesta s-au arătat. Acest nume ca un soare lumea a strălucit, după cum grăiește Prorocul: Va răsări vouă celor ce vă temeți de numele Meu soarele dreptății. Ca un mir bine mirositor a umplut lumea de mireasmă, mir, zice, vărsat numele Tău, nu în vas ținut mirul numele Lui, ci vărsat. Căci pînă cînd mirul în vas se păzește

pînă atuncea și bună mirosirea lui înlăuntru lui se ține. Iară cînd se varsă, îndată buna mirosire umple văzduhul.

Neștiută era puterea numelui lui Iisus în sfatul cel mai-nainte de veci ca într-un vas acoperindu-se. Iară după ce din cer pe pămînt acest nume s-a vărsat, îndată ca niște mir de arome, prin buna mirosire a darului celui de la vărsarea pruncesului sînge întru Tăierea împrejur, pe lume o a umplut. Și toată limba acum mărturisește: Că Domnul Iisus Hristos, este întru slava lui Dumnezeu Tatălui. Arătată s-a făcut puterea numelui lui Iisus, căci că minunatul acesta nume Iisus, a minunat pe îngeri, a bucurat pe oameni, a înfricoșat pe draci, pentru că și dracii cred și se cutremură, și de singur numele acesta tremură iadul, se clătesc cele dedesupt, boierul întunericului se stinge, cad ciopliții, se gonește întunericul idoleștii îndrăcirii, iară lumina blagocestiei răsare și luminează pe tot omul ce vine în lume. Întru acest nume prea mare al lui Iisus tot genunchiul se pleacă, al celor cerești, și al celor pămîntești, și al celor dedesupt. Acest nume al lui Iisus este armă tare asupra împotrivicilor, precum zice Sfîntul Ioan Scărarul: Totdeauna cu numele lui Iisus să bați pe potrivnici, pentru că mai tare armă decît aceasta nu vei afla nici în cer nici pe pămînt. Acest prea scump nume Iisus, o cît este de dulce inimii celei ce iubește pe Hristos Iisus! O cît este de dorit celuia ce-L are pe El! Că Iisus este cu totul dorire, cu totul dulceață. Acest preasfînt nume Iisus, o cît este de iubit robului și legatului lui Iisus celui robit întru dragostea Lui! În minte Iisus, pe limbă Iisus: Iisus se crede cu inima întru îndreptate, Iisus se mărturisește cu gura întru mîntuire. Ori umblînd, ori șezînd, ori ceva lucrînd, Iisus înaintea ochilor. N-am judecat, zice Apostolul, a ști ceva între voi, fără numai pe Iisus, că Iisus celuia ce se lipește către Dînsul, îi este luminare a minții, frumusețe a sufletului, sănătate a trupului, veselie a inimii, ajutător întru necaz, bucurie întru mîhnire, doftorie în boală, întru toate primejdiile apărare și nădejde de mîntuire, și singur Acesta iubitorului Său plată și răsplătire.

S-a scris oarecînd numele cel nespus al lui Dumnezeu, după cum povestește Ieronim, pe o tăbliță de aur, care se purta pe capul arhierelui celui mare. Se scrie acum dumnezeiescul nume al lui Iisus cu singur sîngele Său cel vărsat la a Lui tăiere-împrejur, și se scrie nu pe aur acum materialnic, ci pe duhovnicesc, în inimile, zic, și în gurile robilor lui Iisus, precum întru a aceluia de carele a zis: Vas ales îmi este Mie acesta, ca să-mi poarte numele Meu. Ca o prea dulce băutură, numele Său prea dulcele Iisus, în vas să fie purtat voiește, căci cu adevărat dulce este celor ce-L gustă pe El cu dragoste, către care se grăiește în Psalmi: Gustați și vedeți că bun este Domnul. Pe Acela gustîndu-L Prorocul strigă: Iubite-voi Doamne tăria mea. Pe Acesta gustîndu-L Sfîntul apostol Petru, zice: Iată noi le-am lăsat toate, și în urma Ta am mers, căci la cine altul să mergem, cuvintele vieții veșnice ai. Prin această dulceață sfinților pătimitori și muncile cele amare atîta li s-au îndulcit, cît și de singură cea mai amară moarte nu s-au temut ei: Cine pe noi, striga, ne va despărți de dragostea lui Dumnezeu? necazul? sau primejdia? sau sabia? Nici moartea, nici viața, fiindcă tare este ca moartea dragostea. Deci întru care vas acea negrăită dulceață a numelui lui Iisus iubește să se poarte, cu adevărat în cel de aur, ca aurul în ulceaua primejdiilor și a necazurilor lămurit, carele ca cu pietre scumpe se împodobește cu ranele cele suferite pentru Iisus, strigînd: Eu, ranele Domnului Iisus pe trupul meu le port, un vas ca acesta trebuie dulceții aceea. În unul ca acela numele lui Iisus dorește să fie purtat. Nu în zadar Iisus la luarea numelui Său întru Tăierea-împrejur varsă sînge, voindu-o aceasta: Ca vasul cel ce va să poarte numele Lui să se roșească cu sînge. Că după ce Domnul a cîștigat vas ales numelui Său pe Pavel apostolul, îndată a adaos a zice: Eu îi voi

spune lui, cîte i se cade lui să pătimească pentru numele Meu. Caută la vasul meu cel sîngerat, rănit, așa se scrie numele lui Iisus, cu roșeala sîngelui, cu durerile și cu chinurile celor ce pînă la sînge stau, împotriva păcatului nevoindu-se.

Deci te sărutăm pe tine cu dragoste o prea dulce nume a lui Iisus, ne închinăm cu osîrdie preasfîntului numelui Tău o prea dulce și întru tot îndurate Iisuse, lăudăm numele Tău cel prea mare Iisuse Mîntuitorule, cădem la sîngele cel vărsat întru tăierea-împrejur, Pruncule cel fără de răutate și Doamne cel desăvîrșit. Și ne rugăm bunătății Tale celei prea multe pentru acel preasfînt nume al Tău, și pentru acel prea scump al Tău sînge ce s-a vărsat, și încă și pentru Maica Ta cea fără de prihană care fără de stricăciune Te-a născut, să verși asupra noastră mila Ta cea bogată, să îndulcești inimile noastre prin Tine însuși Iisuse, să ne aperi și să ne îngrădești pe noi de pretutindenea cu numele Tău Iisuse, însemnează-ne și ne pecetluiește pe noi robii Tăi cu acest nume Iisuse, ca și în veacul ce va să fie ai Tăi să ne aflăm, și cu îngerii preacinstitul și de mare cuviință numele Tău Iisuse să-l slăvim și să-l cîntăm în veci. Amin.

Întru această zi
Viața celui întru sfinți părintelui nostru
Vasile celui Mare

Arhiepiscopului Cezareei Capadociei.
De la Amfilohie episcopul Iconiei, și de la alții.

Cel între ierarhi prea ales, între dascăli prea înțelept, și între toți sfinții prea mare plăcut lui Dumnezeu, sfântul părintele nostru Vasile cel Mare, patrie adică a avut Pontul care este în Capadocia, s-a născut din părinți bine credincioși și de Dumnezeu cinstitori, pe tatăl său îl chema Vasile, iar pe maica sa Emilia. Care au născut patru fii parte bărbătească, pe Petru, și pe sfântul acesta pentru care ne stă înaintea istoria, și pe Grigore, și pe Navcratie, și pe o fiică care se numește Macrina. Și cu adevărat la aceștia s-a plinit cuvântul lui David ce zice: Neamul dreptilor se va blagoslovi. Că nu numai sfântul acesta a fost îmbunătățit și mare luminător al lumii, ci și ceilalți trei frați ai lui, minunați oarecare, și de semne purtători s-au făcut. Că Petru fratele lui cel mai mare a fost episcop al Sevastiei, iar Grigorie al Nyssei, iar Navcratie, pustnic, și sfânt făcător de minuni. Încă și sora lui Macrina s-a sfințit, după cum o arată sinaxarul în 19 ale lui iulie. Însă pe toți frații Sfântul Vasile a covârșit întru fapta bună și întru învățatură. Care la învățăturile vârstei cei dintâi pe însuși tatăl său l-a avut dascăl și povățuitor, pe care de obște dascăl al învățăturilor și al faptei bune întru aceea vreme Pontul îl pune înaintea. Deci de dînsul s-a înfășat și s-a plăsmuit plăsmuire prea bună, și preacurată, pe care dumnezeiescul David plăsmuire de ziuă, și împotrivică acei de noapte o numește. De acesta dar nu numai la toată învățătura ceea ce se numește enghiclion adică înconjurătoare, s-a învățat, ci și întru toată buna credință, și în scurt să zic prin învățăturile vârstei cei dintâi, s-a făcut încăpător al săvîrșirii cei ce vrea să o încapă mai pe urmă.

Iar după ce din destul s-a pedepsit de tatăl său întru acest fel de învățaturi, și se cădea lui ca de nimic din cele bune să nu se lipsească, nici prin iubirea de osteneală a albinei, care din tot felul de flori își adună cele prea trebuincioase, să rămîna mai jos. La cetatea Cezareei Capadociei s-a dus, ca și pe învățăturile cele ce se unelteau acolo să le deprindă. Cezareea zic cea prea vestită, care a fost dascăl de învățaturi și a sfântului Grigore cuvîntătorului de Dumnezeu, unde pedepsindu-se întru toate învățăturile, pe lîngă unii din dascăli se întindea, iar pe alții îi covârșea întru tot felul de învățatură, cît în puțină vreme s-a făcut slăvit și vestit tuturor celor mai mari ai cetății, și la tot norodul, mai mare pe învățatură decît vârsta, și decît pedepsirea pe statornicia năravului arătîndu-o. Ritor între ritori, și mai-nainte de a se sui în scaunele cele sofisticeste, filozof între filozofi, și mai-nainte de dogmele și rînduielile cele ce se află întru filozofie. Și lucrul cel prea mare că îl aveau toți ca pe un preot al creștinilor și mai-nainte de preoție, atîta se făcuse el și pentru învățătura, și pentru fapta bună de slăvit și de cinstit și de cucernicie vrednic înaintea tuturor.

De aici după ce într-acest fel s-a făcut, către Bizanț care este cetatea cea mai mare a tot răsăritului s-a dus, pentru că era îmbelșugată cu cei mai desăvîrșit dintre ritori și filozofi, de la care în scurtă vreme cu ascuțimea și mărimea firii pe cele mai înalte din învățaturi le-a adunat, și cu dînsule pe sufletul său și l-a împodobit. De acolo pentru buna nesățioșare cea către învățatură către temelia cuvintelor, către Atena, zic, de Dumnezeu s-a trimis unde a aflat pe sfântul Grigorie cuvîntătorul de Dumnezeu sîrguindu-se la învățaturi, și pe Iulian paravatul,

care mai pe urmă a fost împărat, și mare vrăjmaș și muncitor al creștinilor, și pe Livanie sofistul, și pe alți mulți. Deci acolo aflînd sfîntul Vasile pe sfîntul Grigorie, și cunoscînd unul altuia pe fapta bună, și rîvna cea dumnezeiască, atîta s-au iubit unul cu altul, cît nu putea să se despartă nicidecum, ci ședeau amîndoi întru o casă, amîndoi o mîncare mîncea, amîndoi o socoteală avea, amîndoi o voie. Și în scurt să zic, un suflet se afla întru acele două trupuri, și unul de la altul lua mare folos, nu numai întru fapta bună, ci și întru învățături. Căci ca niște doi lucrători de pămînt sîrguitori și isкусиți, cu un fel de sîrguință ogorînd țărîna filozofiei, și semănînd cu multă osteneală sămînța învățăturilor, au secerat rodul sîrguinței, prin care sîrguință și cu răbdare pe toți cei de o vîrstă cu dînșii au întrecut, atîta se înfrîna cît mîncea numai ca să trăiască pîine și apă, mulțumind Domnului, ca proorocul Ilie, și ca Ioan Înaintemergătorul, care se hrănea cu muguri de copaci, iar pe celelalte care momesc pîntecele, și îi aduc dulceață, le defăima, și cu totul despre dînsele se întorcea.

Pentru acest fel de întreagă înțelepciune pe care o au păzit ei, pînă la sfîrșitul vieții lor, ce să zicem, atîta s-au păzit de curați și neîntinați, cît au întrecut întru întreaga înțelepciune pe Xenocrat acela preavestitul, care dormea cu o muiere curvă și nicidecum nu-i venea în minte că era muierea aproape de dînșul: De lăcomie și de împrușcare a fugit, și numai măsura cea dreaptă o păzea. Iar pe necîștigare atîta o a iubit, cît a covîrșit pe Antisten, pe Pitagora, și pe Cratis și pe cele cinstite și laudate ale acelora le-a arătat ca pe niște jucării de copii, că foarte a defăimat pe cîștigarea de bani, și de alte lucruri. Pe trufie, și pe înălțare cu totul o a urît, și pe trecerea cu vederea și pe mîndrie o a pierdut prin cuvioșia filozofiei. Pentru înțelepciunea pe care o avea, nu este trebuință să mai scriem, căci toată viața lor era o cugetare și o dorire neconținută ziua și noaptea, ca să cîștige filozofia cea cerească și adevărată mai mult decît pe cea pămîntească. Iar se sîrguia a o cîștiga și pe aceasta, ca să ajute Bisericii noastre, ca să desrădăcineze neghinele din grîu, să curețe și să lămurească dogmele sfîntei credințe, și să apere pe credincioși de năvălirile ereticilor. Se sîrguia mai mult ca să întrebe pe filozofii cei vechi, și așa s-a și făcut prin multa lor osteneală, și prin dumnezeiescul ajutor, după cum din scripturile lor se arată. Căci cît întru meșteșugul cel gramaticesc nu s-a tipărit de dînșii nimic, nici măsurile științei, nici chipurile nici pîndirile poeticii, nici mulțimea istoriilor, și frumoasa grăire a zicerilor celor politicești. Iar pe buna rînduială a ritoricii și pe frumusețea vorbirii o au ales, și pe minciună ca pe o deșartă o au lepădat, pe filozofia cea năravnică, cîtă este întru dogme, atîta o au deprins, cît au întrecut pe toți. Așa și întru celelalte științe din destul s-au iscusit, întru aritmetică zic, întru geometrie, întru muzică, întru astronomie. Cît s-a făcut dascăl și filozof desăvîrșit.

O înfrînare ca aceasta și o întreagă înțelepciune văzîndu-le și dascălul sfîntului Vasile cu numele Evbul om prea înțelept și decît toți filozofii cei din Atena preabun se minuna spăimîntîndu-se: Iar Vasile vrînd să-l vîneze pe el și să-l aducă la cunoștința de Dumnezeu, și un dar neprețuit ca acesta să-i dăruiască, răsplătire pentru osteneala lui, o dată l-au aflat pe el înaintea cetății cu ceilalți filozofi vorbind, și întrebîndu-se pentru filozofie, că acest fel de obicei era între dînșii, ca adică ceva nou ori să grăiască ori să audă. Și întrebîndu-se Evbul cu filozofii pentru un cuvînt, a venit Vasile și îndată a dezlegat acea sofismă, și o a deslușit. Și zicînd ceilalți: Cine este cel ce așa a deslușit filozofului; Răspuns-au Evbul, zicînd: Ori Dumnezeu ori Vasile. Și văzînd pe Vasile Evbul, a slobozit pe prieteni și pe ucenicii săi, iar el însuși a șezut cu Vasile, și au petrecut trei zile în vorbă între dînșii nemîncînd, și întrebîndu-se din filozofie. Drept aceea a întrebat Evbul pe Vasile, care este firea filozofiei, iar el a răspuns:

Firea filozofiei este pomenirea morții. După aceasta a grăit pentru lume, că măcar deși dulci sunt cuvintele cele lumești, însă amară foarte este lumea ce se ține de ea cu iubire de patimă: Și alta este slava cea trupească, și alta a firii celei fără de trup. Și nici este cu puțință, ca cineva de amîndouă slavele împreună să se îndulcească: Pentru că nimeni nu poate ca să slujească la doi stăpîni. Însă pe cît puterea cunoștinței poruncește, să împărțim la cei flămînzi pîinea înțeleptirii, și cei ce pentru răutatea lor s-au lipsit de acoperămîntul faptei bune, pe aceia sub acoperămîntul lucrurilor celor bune să-i aducem: Că pe carele vedem gol îl îmbrăcăm, și nu defăimăm pe trupul nostru. Și sunt la noi o Evbule, nu chipuri, nici ghicituri, ci singur adevărul arătat povățuindu-ne pe noi spre mîntuire. Pentru că vom învia toți, unii spre viața veșnică, iar alții spre munca și rușinarea cea veșnică, și vom sta înaintea judecării lui Hristos, precum ne învață pe noi marii glăsuitoari prooroci, Isaia, și Ieremia, și Daniil, și David, și dumnezeiescul apostol Pavel, după aceștia și singur Dătătorul pocăinței și Răsplătitorul Domnul, Care a căutat pe oaia cea pierdută, și pe fiul cel curvar care cu pocăință s-a întors, cuprinzîndu-l cu dragoste l-a sărutat, și cu haină luminoasă și cu inel l-a împodobit și l-a ospătat. Același de asemenea răsplătire dă, celor ce vin în ceasul al unsprezecelea, ca și celor ce au purtat greutatea zilei și zăduful. Acela pocăindu-ne noi, și născîndu-ne din apă și din Duh, ne dă acelea pe care ochii nu le-au văzut, și urechea nu le-a auzit, și la inima omului n-au intrat, pe care le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El.

Acestea Vasile grăindu-le, a strigat Evbul: O Vasile, de cele cerești arătătorule, prin tine cred, întru Unul Dumnezeu Tatăl Atotțitorul, Făcătorul a toate, și învierea morților aștept, și viața veacului ce va să fie, Amin. Și acesta este semnul credinței mele întru Dumnezeu: Pe toate cele ce le am, în mîinile tale le dau, și pe cealaltă vreme a vieții mele cu tine o voi petrece, și nașterea cea din apă și din Duh o doresc. Iar Vasile a zis: Bine este cuvîntat Dumnezeuul nostru de acum și pînă în veac, Cel ce a strălucit cu lumina adevărului mintea ta o Evbule, și din rățacirea cea multă te-a adus întru cunoștința milostivirii Sale. Iar de vei voi, precum zici, ca să petreci cu mine îți voi spune, cu ce chip de mîntuirea noastră să ne grijim, din cursele vieții cei de aici izbăvindu-ne: Să vindem pe toate averile cele ce sunt la noi, și să le împărțim la săraci, și singuri noi să mergem la sfînta cetate ca să vedem minunile cele ce sunt acolo, și îndrăznirea cea către Dumnezeu acolo o vom cîștiga. Și așa pe toate bine împărțindu-le la cei ce le trebuia și cumpărîndu-și hainele cele albe spre Sfîntul Botez, s-au dus la Ierusalim, și pe mulți în cale la adevărata credință îi întorcea. Și mergînd în Antiohia, au intrat în oarecare gazdă, iar fiul gazdei Filoxen ședea înaintea ușii în mult necaz, și era acela ucenic al lui Livanie sofistului, de la care luînd niște stihuri de ale lui Homer, ca să le prefacă pe ele în vorba ritoricească, nu putea, și întru nepricepere fiind, se necăjea foarte. Pe care Vasile văzîndu-l necăjit, l-a întreat: Pentru ce ești necăjit o tînărule; Iar Filoxen a zis: Dacă îți voi și arăta ție pricina mîhnirii mele, apoi ce folos îmi va fi mie de la tine întru aceasta. Iar Vasile stîndu-i asupra-i, și făgăduindu-i că nu în zadar îi va fi aceea ce o va arăta lui: I-a spus copilul și pe sofist și stihurile, și cum că aceea este pricina întristării lui, de vreme ce nu se pricepe ca luminos să alcătuiască stihurile acelea; Iar Vasile luînd stihurile, a început a le țilcui pe ele, alcătuiindu-le în vorbă proastă ca în trei feluri: Iar copilul mirîndu-se și veselindu-se, l-a rugat pe el ca să-i scrie lui tălmăcirea aceea. Drept aceea a scris Vasile țilcuirea acelor stihuri ale lui Homer în trei feluri, pe care luîndu-le copilul, bucurîndu-se a mers dimineața la Livanie dascălul său, ducîndu-i lui cea alcătuire a stihurilor: Iar el citindu-o s-a mirat, și a zis: Așa mă jur pe dumnezeiasca rînduială, că nu este cineva din înțelepții de

acum ca să-ți spună o tâlcuire ca aceasta. Deci cine ți-a scris ție acestea Filoxene; Iar copilul i-a spus: Este, zice, un străin în casa mea, care fără de osteneală o a tâlcuit aceasta degrab.

Iar Livanie îndată cu sîrguință a alergat la gazdă ca să vadă pe străinul acela. Și văzînd pe Vasile și pe Evbul, s-a mirat de neașteptată venirea lor, și s-a bucurat de dînșii. Deci i-a rugat pe ei ca să vie și să găzduiască în casa lui: care venind le-a pus înainte Livanie masă cu multe feluri de bucate. Iar ei după obiceiul lor puțină pîine numai și apă cu măsură gustînd, au mulțumit lui Dumnezeu dătătorului de toate bunătățile. Și a început Livanie a le aduce lor întrebări sofisticeste, iar ei împotriva îi puneau lui cuvîntul credinței. Iar Livanie puterea cuvintelor cunoscîndu-o zicea: Cum că n-a venit încă vremea de o scaldătoare ca aceea, iar dacă rînduiala lui Dumnezeu va porunci, apoi cine poate să se împotrivescă. Însă mult mă vei dărui o Vasile, dacă unele ca acestea nu te vei lepăda a le grăi spre folos ucenicilor celor ce sunt la mine. Și degrab ucenicii lui Livanie adunați fiind, a început Vasile a-i învăța pe ei, ca să aibă curăție sufletească, nepătimire trupească, glas măsurat, cuvînt cu bună rînduială, hrana și băutura netulburată, înaintea celor mai mari tăcere, înaintea celor mai înțelepți luare aminte, la cei mai bătrîni supunere, spre cei de asemenea cu voi și spre cei mai mici dragoste nefățarnică, de cei răi și pătimiși și iubitori de trup să vă depărtați, puțin să grăiți, iar mai mult să înțelegeți, nu fără de socoteală să fiți în cuvînt, să nu fiți îndrăzneți la rîs, cu rușinare să vă împodobiiți, cu muierile cele necurate să nu vorbiți, jos căutare să aveți, iar sufletul sus, să fugiți de cuvintele cele împotriva, dregătorie dascălească să nu cercați, pe cinstea lumii aceștia întru nimic să o socotiți. Iar de ar cere cineva vreun bine spre folosul altora, de la Dumnezeu plata să o aștepte, și veșnica răsplătire de la Hristos Iisus Domnul nostru. Acestea zicîndu-le Vasile către ucenicii lui Livanie și ei nu fără de multă mirare ascultînd, iarăși cu Evbul s-au apucat de cale.

Iar după ce au sosit în Ierusalim, pe toate sfintele locuri cu credință și cu dragoste înconjurîndu-le, și întru dînsele lui Dumnezeu Celui ce este peste toate închinîndu-se, s-au arătat pe sineși episcopului cetății aceia cu numele Maxim, și l-au rugat pe el, ca să-i boteze pe ei în Iordan. Iar episcopul văzîndu-i pe ei plini de credință, a făcut după pofta lor: Luîndu-și clirosul său, a mers cu Vasile și cu Evbul la Iordan. Iar cînd sta pe mal, a căzut Vasile la pămînt, și cu lacrimi și cu glas s-a rugat lui Dumnezeu, ca să fie vreun semn al credinței lui. Deci tremurînd s-a sculat, și s-a dezbrăcat de hainele sale, cu care și pe omul cel vechi l-a lepădat, și intrînd în apă se ruga. Iar cînd s-a apropiat arhierul ca să-l boteze pe el, iată un fulger de foc spre dînșii s-a pogorît, și un porumb din fulgerul acela ieșind s-a pogorît în Iordan, și turburînd apa a zburat la cer: Iar cei ce stau pe mal văzîndu-o aceea s-au cutremurat, și au proslăvit pe Dumnezeu.

Și botezat fiind Vasile a ieșit din apă, de a căruia dragoste ce avea către Dumnezeu mirîndu-se episcopul, în haina Învierii lui Hristos l-a botezat pe el, rugîndu-se. Și l-a botezat și pe Evbul și i-a uns pe ei cu Mir, și i-a împărțășit cu dumnezeieștile Taine. Și întorcîndu-se în sfînta cetate, au petrecut într-însa un an. După aceasta s-au dus în Antiohia, unde de Meletie arhiepiscopul s-a hirotonisit Vasile diacon, și acolo a tâlcuit cuvintele Pildelor. Iar nu după multă vreme s-a dus cu Evbul la patria sa Capadocia, și de cetatea Cezareei se apropiau. Și s-a descoperit întru o vedenie de noapte lui Leontie arhiepiscopului Cezareei de venirea lor, și cum că Vasile va să fie în vremea sa arhiepiscop al cetății aceia. Deci dimineața chemînd arhiepiscopul pe arhidiaconul său și pe unii din clericii cei cinstiți, i-a trimis pe ei la porțile cetății despre răsărit, poruncindu-le lor, ca pe acei doi străini ce-i vor întîmpina, pe aceia să-i

aducă la dînsul cu cinste. Iar ei ducîndu-se, și pe Vasile cu Evbul cînd intrau în cetate întîmpinîndu-i, i-au luat pe ei la arhiepiscopul: Iar el văzîndu-i pe dînșii s-a mirat, că pe unii ca aceștia îi văzuse în vedenie, și a proslăvit pe Dumnezeu. Și i-a întreat pe ei arhiepiscopul: De unde vin și cum se numesc; Și înștiințîndu-se de numele lor, a poruncit ca să-i ducă pe ei la masă și să-i ospăteze. Și singur chemînd pe clirosul său, și din cetate bărbații aleși, le-a spus lor toate cele ce i s-au vestit lui pentru Vasile în vedenie de la Dumnezeu. Iar clirosul cu un glas a zis: De vreme ce pentru cinstită viața ta ți-a arătat ție Dumnezeu pe moștenitorul scaunului tău, deci să faci cu dînsul precum îți este ție cu plăcere: Căci cu adevărat vrednic este omul acela pe care judecățile lui Dumnezeu îl descoperă.

Și a chemat Arhiepiscopul pe Vasile și pe Evbul, și a început a vorbi cu dînșii din Scripturi, vrînd ca să știe înțelegerea lor, și văzîndu-o, s-a mirat de noianul înțelepciunii ce se afla întru dînșii, și ținîndu-i pe ei la sineși, îi cinstea după vrednicie. Iar petrecînd Vasile în Cezareea, petrecea acel fel de viață, precum mai-nainte la mulți cuvioși a văzut, cînd a înconjurat Egiptul, Palestina, și Siria și Mesopotamia, căutînd pe Evstatie filozoful, și cercetînd întru acele părți pe părinții cei nevoitori, le urma lor cu chipul și cu viața cea monahicească bine. Și hirotonisit a fost prezbiter de Ermoghen episcopul Cezareei cel ce a fost după Leontie, și povățuitor era monahilor în Cezareea. Iar pristăvindu-se și Ermoghen arhiepiscopul, cercat era la scaun sfîntul Vasile, ca un vrednic și de Dumnezeu mai-nainte însemnat: Ci acela fugind de cinste, s-a ascuns, și ridicat a fost la arhiepiscopie Evsevie, bărbat bun la obiceiuri cu adevărat, ci puțin învățat, și întru înțelepciunea cărții neiscusit, acela văzînd pe Vasile de toți foarte cinstit și lăudat, ca un mai înțelept filozof și cu viața sfîntă, a început ca un om neputincios a se birui de zavistie, și nu de bine voitor lui Vasile se arăta. Care lucru înțelegîndu-l sfîntul Vasile, a dat loc mîniei: Pentru că nevrînd ca să fie pricinuitor de zavistie, în pustia Pontului, unde și pe prietenul său pe sfîntul Grigorie Nazianzul cu scrisori de dragoste l-a tras, unde cu dînsul mulțime de monahi adunînd rînduieli de viață monahicească, de la Duhul Sfînt învățîndu-se a scris, și îngerească viață pe pămînt petrecea. Deci le ajuta lor la o viață ca aceea și fericita Emilia maica lui Vasile, nu departe de dînșii de ceea parte de rîu în sat petrecînd și de hrana lor grijindu-se, care văduvă rămînînd, toată sîrguința avea ca să placă lui Dumnezeu.

Iar vremea chemînd, scoși au fost amîndoi Vasile și Grigorie din pustie, siliți fiind de trebuința sfîntei Biserici care de eretici atunci se tulbura. Pentru că pe Grigorie spre ajutorul blagocestivilor, Grigorie tatăl lui l-a luat la sineși în cetatea Nazianzului, singur fiind bătrîn, și neputînd acum cu lupii tare să se lupte. Iar pe Vasile, Evsevie arhiepiscopul Cezareei prin scrisoarea sa cu el împăcîndu-se, l-a rugat ca să se întoarcă la dînsul, și să ajute Bisericii cei ce se lupta de arieni. Drept aceea fericitul Vasile văzînd o primejdie ca aceea a sfîntei Biserici, și mai mult cinstind trebuința cea de obște și folosul mai mult decît pustniceasca viață, a lăsat singurătatea, și a venit în Cezareea: unde mult s-a ostenit, și cu cuvintele și cu scrisorile curățînd pe credința cea dreaptă de eresuri. Apoi arhiepiscopul Evsevie s-a pristăvit, pe mîinile lui Vasile dîndu-și duhul său lui Dumnezeu, iar după dînsul, lucrînd Sfîntul Duh, marele Vasile și nevrînd la scaun ridicat, și sfîntit a fost de mulți episcopi, între care era și bătrînul Grigorie tatăl lui Grigorie Nazianzul, acela neputincios fiind și obosit de bătrînețe, a poruncit ca să-l ducă pe el în Cezareea, ca adică să silească pe Vasile la arhiepiscopie, ca nu cumva arienii dintru ai lor să ridice pe cineva la scaunul acela, și ocîrmuia Vasile bine pe Biserica lui Hristos. Iar pe fratele său cel după trup Petru prezbiter l-a sfîntit ca să-i ajute lui la

bisericeștile osteneți, iar mai pe urmă episcop în cetatea Sevastiei l-a pus pe el. Întru aceeași vreme și maica lui fericita Emilia către Domnul s-a dus, ani mai mulți de nouăzeci viețuind, care a avut și alt fiu Grigorie episcopul Nyssei, și pe Petru, pe care l-am pomenit, și o fiică Macrina fecioară întâi născută, și ceilalți fii creșcuți întru mari fapte bune.

Iar după o vreme fericitul Vasile a cerut de la Dumnezeu să i se dea lui darul înțelepciunii și al înțelegerii, ca cu ale sale curate cuvinte să poată săvârși slujba cea fără de sânge, și ca să vie spre dânsul Duhul Sfânt. Iar după șase zile s-a făcut ca întru uimire, în ziua a șaptea pogorându-Se asupra lui Sfântul Duh, a început a liturghisi, și săvârșea în toate zilele jertfele cele fără de sânge. Iar cîtăva vreme trecînd, cu credință și cu rugăciune multă a început a scrie cu a sa mîna Tainele Sfintei Slujbe. Și întru acea noapte i s-a arătat lui Domnul, în vedenie cu apostolii, făcînd înaintea punere a pîinii și a paharului la Sfântul Jertfelnic, și sculînd pe Vasile, a zis lui: După a ta cerere să se umple gura ta de laudă, ca adică cu ale tale curate cuvinte să aduci slujba cea fără de sânge: Iar el s-a sculat tremurînd, neputînd să privească cu ochii la arătarea Domnului cea prea luminoasă. Iar după vedenia aceea a mers în biserică, și la sfîntul altar apropiindu-se, a început a grăi împreună și a scrie grecește pe hîrtie așa: Să se umple gura mea de laudă, ca să cînt slava Ta: Doamne Dumnezeul nostru Cel ce ne-ai zidit pe noi, și ne-ai adus în viața aceasta: și celelalte rugăciuni ale Sfintei Liturghii. Iar după sfîrșitul rugăciunilor a ridicat pîinea, rugîndu-se cu deadinsul și zicînd: Ia aminte Doamne Iisuse Hristoase Dumnezeul nostru din sfînt lăcașul tău, și de pe scaunul slavei împărăției Tale, și vino ca să ne sfințești pe noi, Cel ce șezi sus împreună cu Tatăl, și aici cu noi nevăzut petreci, și ne învrednicești cu puternică mîna Ta ca să ni se dea nouă precuratul Trupul Tău, și cinstitul Sânge, și nouă tuturor noroadelor. Acestea arhiereul săvîrșindu-le, Evbul cu cei mai întâi clerici a văzut o lumină cerească strălucind altarul și pe arhiereu, și niște bărbați prea luminoși în veșminte albe fiind, și înconjurînd pe marele acela arhiereu: Aceasta văzîndu-o s-au spăimîntat foarte și au căzut pe fețele sale, lacrimi slobozind și slăvind pe Dumnezeu.

Întru acea vreme marele Vasile chemînd un zlatar, a poruncit ca din aur curat să facă un porumb, în chipul porumbului ce s-a arătat deasupra Iordanului, spre păzirea dumnezeieștilor Taine, și l-a așezat pe el ca să fie deasupra sfintei mese.

Oarecînd săvîrșind sfîntul dumnezeiasca slujbă, un evreu în chip de creștin, vrînd ca să știe cele pentru Sfintele Taine, s-a lipit de cei credincioși, și a intrat în biserică, și a văzut pe sfîntul Vasile că avea în mîinile sale un prunc, și-l sfărîma pe el. Și împărtaşindu-se credincioșii din mîinile sfîntului, a venit și evreul, și a dat lui arhiereul ca și celorlalți creștini o parte din Sfintele Daruri, pe care luîndu-o evreul în mîini, a văzut, că era adevărată carne. După aceasta la pahar apropiindu-se a văzut, că adevărat sânge era într-însul. Deci a păzit rămășițele Sfintei Împărțășiri, și mergînd acasă le-a arătat pe acelea femeii sale, și a spus ei de toate cele ce a văzut cu ochii săi, și crezînd că cu adevărat înfricoșată și preaslăvită este taina creștinească, a doua zi a mers la fericitul Vasile, rugîndu-l pe el ca să-i dea lui sfîntul Botez. Iar Vasile dînd mulțumită lui Dumnezeu, n-a îndelungat a boteza pe evreul cu toată casa lui.

Iar odinioară mergînd oareunde sfîntul, o femeie săracă de eparhul cetății fiind nedreptățită a căzut în cale la picioarele fericitului, rugîndu-l pe el, ca să scrie pentru dînsa la acel boier, ca unul ce mult poate la dînsul. Iar sfîntul luînd o hîrtie a scris către boierul așa: S-a apropiat la mine această săracă femeie, care îți aduce scrisoarea mea, nădăjduindu-se că mă

iubești, și-mi trece cuvântul meu la tine, m-a rugat ca să-ți scriu ție să nu o superi. Deci de este adevărată nădăjduirea ei, arată cu lucrul, și fă milă cu femeia aceasta. Scriind sfântul a dat hîrtia femeii celei sărace. Iar ea luîndu-o o a dus și o a dat boierului. Și acela citindu-o, așa a scris înapoi la sfântul: După scrisoarea ta părinte sfinte, aș fi voit să fac milă femeii acesteia sărace, ci nu pot, de vreme ce se află sub dajdia norodului. Iar sfântul iarăși a scris către dînsul: Dacă adică ai voit și n-ai putut, bine: Iar de ai putut și n-ai voit: atunci te va aduce pe tine Dumnezeu întru starea celor ce au trebuință: Ca cînd vei voi să fii miluit să nu poți. Care lucru s-a și împlinit, pentru că nu după multă vreme mîniindu-se împăratul asupra eparhului aceluia, că auzea de dînsul, că multe năpăstuii face, l-a dat pe el la închisoare, ca să plătească cu ce pe cine a năpăstuit. Iar eparhul din închisoare a trimis rugăminte la sfântul Vasile, ca să-l miluiască pe el, și milostiv să-i facă lui pe împăratul prin mijlocirea sa. Iar Vasile grăbindu-se a rugat pe împăratul pentru dînsul, și după șase zile a venit poruncă care slobozea pe boierul de la osîndire. Iar eparhul văzînd milostivirea cea către sineși a sfîntului, a alergat la dînsul, dîndu-i mulțumită: Iar femeii aceia sărace din averile sale a dat îndoit.

Odinioară s-a făcut foamete mare în eparhia sfîntului, și atîta, cît mulți au murit din lipsa hranei, deci ce sfîntul; văzînd pe boieri că păzesc grîul în hambare, și nu-l dau săracilor, se scîrbea pentru învîrtoșarea inimii acestora. Căci altă neomenie decît aceasta nu este mai mare, ca întru o vreme ca aceasta, să nu voiască cei bogați a vinde grîul: Ci să aștepte vreme, ca vînzîndu-l mai scump să adune mai mulți bani. Și nu știu ticăloșii, că cu cît așteaptă vreme mai scumpă, ca să adune bani mai mulți, și strîmtorează pe cei săraci, pe atîta își înmulțesc asupra lor și mînia lui Dumnezeu. Că ce alt este mai rău, decît ei adică să păzească grîul, și să neguțătorească pe strîmtorarea săracilor; Și să iubească scumpetea, iar creștinii să se strîmtoreze și să moară de foame; Cum să-i numească cineva pe unii ca acești creștini; Cum să-i numească pe aceștia oameni, și nu mai sălbatici decît fiarele, că fiarele adică iubesc pe cele asemenea lor, iar aceștia nu se milostivesc spre cei de o seminție cu dînșii. Unii ca aceștia erau și în vremea aceea, boierii Cezareei. Dar însă sfîntul îi învăța în fiecare zi pentru milostenie, îi sfătuia pe dînșii, îi ruga, cuvinte le scria, le aducea aminte lor de iubirea de străini a lui Avraam, de primirea de străini a lui Lot, de istoria lui Iosif celui prea frumos, cum a hrănit pe egipteni, mai ales și cuvintele care se află scrise deasupra la aceea adică: Surpa-voi hambarele mele, și mai mari le voi zidi, atunci le-a alcătuit. Și acestea făcîndu-le și zicîndu-le sfîntul, de-abia au plecat pe dînșii să-și deschidă hambarele. Atunci urmînd lui Hristos, Care a spălat picioarele ucenicilor, singur slujea la împărțirea grîului, singur fierbea semințe, singur împărțea la săraci hrana, și așa făcînd în multe zile, a tămăduit primejdia foametei.

Întru acea vreme Iulian prea spurcatul și prea păgînul împărat vrînd să se ducă cu război asupra Perșilor, a venit în părțile Cezareei Capadociei. Iar sfîntul Vasile cunoscîndu-l pe el de la Atena, că învățase acolo împreună cu dînsul, împreună încă și cinstindu-l pe el ca pe un împărat, luînd pe norodul său, l-a întîmpinat pe el. Și fiindcă nu avea alt dar să-i ducă, a dus lui trei pîini de orz, dintru acelea care mîncă sfîntul, după cum ceruse împăratul, ca să-i aducă dintru acelea care mîncă el. Deci primind împăratul darul, a zis slujitorilor lui, să-i răsplătească darul, și să-i dea iarbă din livadă. Iar sfîntul văzînd o necinste ca aceasta, a zis împăratului: Noi adică o împărate, dintru acelea care mîncăm, precum ai cerut ți-am adus, iar împărăția ta, precum se vede ne-ai răsplătit nouă darul, dintru acelea care mîncă însuși. Acestea auzîndu-le împăratul s-a mîniat foarte, și a zis sfîntului: Acum adică primește darul acesta, iar cînd mă voi întoarce de la Persia biruitor, voi arde de tot cetatea ta, și pe nebunul

norod cel amăgit de tine îl voi robi. Că pe dumnezeii cărora mă închin eu, îi necinstesc, și atunci vei lua și tu cuviincioasa răsplătire. Deci așa înfricoșându-l păgînul împărat, s-a dus la Persia.

Iar sfîntul întorcîndu-se în cetate, și chemînd pe toată mulțimea norodului, mai întîi adică le-a vestit lor îngrozirile împăratului: Iar după aceea i-a sfătuit pe dînșii zicînd: Să nu vă scîrbiți frații mei creștini de banii voștri, ci numai de viața voastră să vă grijiți: Duceți-vă și aduceți banii voștri să-i adunăm întru un loc, și cînd vom auzi că se întoarce împăratul, să-i punem grămezi în calea lui. Ca văzîndu-i ca un iubitor de bani ce este, se va îmblînzi, și nu va face asupra noastră precum voiește. Și ducîndu-se creștinii, au făcut precum le-a poruncit sfîntul, și au adus avuții nenumărate, aur, argint și pietre scumpe. Iar sfîntul primindu-le voirea lor, i-a pus în păzitoria de vase, scriind deasupra numele al fiecăruia, ca să se păzească pînă cînd vor auzi întoarcerea împăratului. Și cînd a înțeleș sfîntul, că se întoarce împăratul, adunînd mulțimea creștinilor împreună cu femeile și cu copiii, le-a poruncit lor să postească trei zile. Apoi luîndu-i pe dînșii, i-a suit în muntele Cezariei, care și acum se numește Didim adică Geamăn, căci are două vîrfuri. Întru care era și o biserică a Preasfîntei Născătoarei de Dumnezeu.

Deci în biserica aceea rugîndu-se creștinii cu inimă zdrobită Unuia milostivului Dumnezeu, și Preasfîntei Maicii Lui ca să risipească sfatul prea păgînului împărat, a văzut sfîntul stînd împreună cu norodul la rugăciune, mulțimea de oaste cerească împrejurul muntelui, și în mijlocul lor a văzut pe oarecare femeie șezînd pe un scaun cu multă slavă, care a zis către îngerii cei ce stau împrejur: Chemați la mine pe Mercurie, ca ducîndu-se să ucidă pe Iulian vrăjmașul Fiului meu. Deci s-a arătat sfîntului Vasile, că a venit și mucenicul Mercurie îmbrăcat cu armele lui. Și luînd voie de la femeia aceea, care era Preasfînta Născătoarea de Dumnezeu, s-a dus degrab.

Această vedenie după ce o a văzut sfîntul, îndată a luat pe oarecare din clerici, și s-a pogorît în cetate, și era acolo o biserică a sfîntului Mercurie, întru care se aflau moaștele lui, cinstindu-se de creștini. Căci sfîntul Mercurie acolo în Cezareea a mărturisit mai-nainte de o sută de ani întru împărăția lui Dechie și Valerian. Deci în biserica aceasta intrînd sfîntul, se ruga înaintea icoanei Preasfîntei Născătoarei de Dumnezeu, lîngă care era și închipuirea sfîntului marelui mucenic Mercurie cu sulița ca un ostaș. Iar se ruga pentru aceea ca adică păgînul acela împărat pierzătorul creștinesc de la război să nu se întoarcă viu. Și a văzut chipul sfîntului Mercurie cel ce lîngă Preacurata Născătoarea de Dumnezeu sta schimbîndu-se, și nevăzut se făcu acea închipuire a mucenicului la cîtva ceas. Iar după puțină vreme s-a arătat cu sulița sîngerată. Pentru că întru singură vremea aceea Iulian la război însulițat a fost de sfîntul mucenic Mercurie cel trimis de Preacurata Fecioară Născătoarea de Dumnezeu, spre pierzarea vrăjmașului lui Dumnezeu. Atunci a cunoscut sfîntul, că adevărată a fost vedenia. Și îndată s-a suit în munte, și a zis creștinilor: Bucurați-vă și vă veseliți astăzi fraților. S-a auzit rugăciunea noastră, împăratul și-a luat cuviincioasa pedeapsă. Pentru aceasta mulțumind lui Dumnezeu, să mergem în cetate, ca să-și ia fiecare din voi banii săi. Acestea auzindu-le creștinii, cu un cuget au strigat toți: Dacă am voit să-i dăm împăratului celui păgîn, acum să nu-i dăruim Împăratului cerului și al pămîntului, celui ce ne-a dăruit viața noastră, iar sfîntul lăudîndu-le sîrguința lor, a poruncit să-și ia fiecare a treia parte, pentru acelea care au dat. Iar cu cealaltă avuție, să zidească hrănitorie de săraci, casă de străini, bolniță, hrănitorie de bătrîni, și hrănitorie de sărmani.

Avea Sfântul Vasile și darul acesta, căci când înălța sfintele daruri slujind, cunoștea că vine darul Sfântului Duh printr-un semn ca acesta: Porumbul acel de aur, ce spînzura deasupra dumnezeieștii mese, cea cu dumnezeieștile daruri, de dumnezeiasca putere mișcîndu-se de trei ori se scutura. Iar odinioară slujind fericitul și înălțînd sfintele, nu s-a făcut obișnuitul semn în porumb, care prin cea de trei ori a sa cutremurare însemna pogorîrea Duhului Sfînt. Drept aceea gîndind Vasile, ce este aceasta, a văzut pe un diacon din cei ce ținea ripidele făcînd semn spre o femeie ce sta înaintea Altarului. Deci a poruncit ca să se depărteze diaconul acela de la sfînta masă, și șapte zile i-a dat lui canon, ca să se postească și să se roage, și fără de somn toată noaptea la rugăciune să petreacă, și din averile lui să dea la săraci. Deci dintru acea vreme sfîntul Vasile a poruncit ca să fie în biserică înaintea altarului perdele și îngrădire pentru femei, ca nu vreuna să îndrăznească a privi în altar în vremea dumnezeieștii slujbe, iar ceea ce ar îndrăzni să se gonească din biserică, și de Sfînta Împărtășire să se despartă.

Tulbura întru acea vreme pe Biserica lui Hristos Valent împăratul cel orbit cu eresul arienesc, care pe mulți episcopi drept credincioși de pe scaunele lor izgonindu-i, pe ai săi arieni la locurile acelora i-a ridicat, iar pe alții mici la suflet și fricoși i-a silit ca să se învoiască la eresul lui. Și se mînia și se mîncă înlăuntru, vîzînd pe sfîntul Vasile pe scaunul său fără de temere petrecînd, și în credința sa ca un stîlp nemișcat fiind, și pe alții sprijinindu-i și sfătuiindu-i, ca de eresul arienesc ca de o împuțiciune de Dumnezeu urită să se îngreșeze. Deci înconjurîndu-și împăratul stăpînirea sa, și pe cei dreptcredincioși pretutindeni chinîndu-i prea mult, a intrat, mergînd la Antiohia, și în Cezareea Capadociei, și se grijea cu deadinsul de aceea, ca de ar putea să aducă pe Vasile la arieneasca unire. Și a îndemnat pe voievozii săi și pe boieri și pe sfetnici ca și cu rugăminte și cu făgăduințe și cu îngroziri să sfătuiască pe Vasile spre voia lui. Și supăra pe sfîntul de aceea foarte cei de un gînd ai împăratului, iar încă și muierile cele de mare neam și care aveau cunoștință cu împăratul, își trimiteau pe scopiții săi la sfîntul, sfătuiindu-l și îndemnîndu-l pe el, ca la unirea gîndului împărătesc să stea, ci nimic n-a sporit, pentru că nu spre cel împuținat la inimă, ci spre cel tare a nimerit.

După aceea Modest eparhul mai cu multă supărare s-a sculat asupra lui, pentru că chemîndu-l pe el la sineși, și cu momeli la credința împărătească neputînd să-l plece, cu mînie îl îngrozea pe el. Iar sfîntul spre îngrozirile lui cu îndrăzneală a răspuns: Averile mele voiești să le iei; pe tine nu te vei îmbogăți, și pe mine nu mă vei săraci. Dar socotesc că aceste haine vechi ale mele și cărțile acestea puține, întru care este toată bogăția mea, nu-ți trebuiesc, de izgonire nu mă tem, pentru că al meu este tot pămîntul, sau mai ales să zic al lui Dumnezeu, pe care locuiesc. De munci nu mă grijesc, care mă vor duce la doritul sfîrșit, și cu acestea bine îmi vei face mie, că mai degrabă mă vei trimite la Dumnezeu meu. Modest a zis: Nimenea așa de cu îndrăzneală n-a vorbit cu mine. Iară sfîntul i-a răspuns: Căci cu episcop nu s-a întîmplat ție să vorbești: Noi întru celelalte smerenie și blîndețe arătăm, însă cînd cineva voiește ca să ia de la noi pe Dumnezeu și dreptatea Lui, apoi nu ne grijim de nici unul. La sfîrșit Modest a zis: Să te socotești pe sineți pînă dimineață, că la pierzare te voi da pe tine. Iar el a răspuns: Eu același și dimineață voi fi, însă voiesc, ca și tu neschimbat întru cuvîntul tău să fii. Niște cuvinte ca acestea îndrăznețe ale sfîntului Vasile le-a spus Modest împăratului. Iar el i-a poruncit ca să nu-l supere pe el mai mult. Și sosind Praznicul Arătării Domnului, împăratul ca cum vrînd să placă oareșce lui Vasile, a intrat în biserica lui, și privind la buna podoabă și la rînduiala bisericii, și la cîntare și la rugăciunea credincioșilor luînd aminte, se uimea; că întru

ale sale arienești biserici o orînduială ca aceea și bună podoabă n-a văzut niciodată. Acolo la vorba împăratului sfîntul Vasile apropiindu-se, grăia către dînsul cuvinte dumnezeiești iară nu omenești, al cărora auzitoriu a fost Grigorie Nazianz fiindcă se întîmplase atunci acolo, care a și scris de aceea. Dintru acea vreme a început a fi mai bun împăratul către Vasile. Ci ducîndu-se în Antiohia, iarăși spre mînie s-a schimbat împotriva lui Vasile, de cei răi oameni învățat fiind: la a cărora clewetire plecîndu-se, spre izgonire a judecat pe Vasile. Și cînd vrea să iscălească judecata aceea, scaunul, pe care împăratul ședea, s-a mișcat, și condeii i s-a sfărîmat, cu care vrea să scrie, și a luat al doilea condei, ci și acela aceeași a făcut, așîderea și al treilea, apoi mîna lui i-a tremurat, și frică a căzut peste dînsul: Iar el cunoscînd puterea lui Dumnezeu a rupt hîrtia.

Ci și iarăși vrăjmașii blagocestiei arianii sta asupra împăratului supărîndu-l pentru Vasile, ca să-i facă lui rău. Și s-a trimis de împăratul oarecarele senator Anastasie, ca să aducă pe Vasile în Antiohia. Și ajungînd el în cetatea Cezareei, și porunca împăratului spunîndu-o lui Vasile, a răspuns sfîntul: Eu fiule mai-nainte de puține zile m-am înștiințat, cum că împăratul supunîndu-se sfatului nepricepuților oameni, trei condeie a sfărîmat vrînd spre surghiunirea mea să iscălească judecata și adevărul să-l întunece. Și condeiele cele nesimțitoare au oprit pe pornirea lui cea neoprită, să se sfărîme mai bine voind, decît să slujească la nedreaptă judecata lui. Și adus fiind în Antiohia, a stătut înaintea judecății eparhului, și întrebîndu-l, pentru ce nu se ține de credința împăratului? a răspuns: Să nu fie aceea, ca abătîndu-mă de la adevărata hristieneasca credință necuratei învățături arienești să-i urmez: Căci credința unei ființe de la părinți am luat a o ținea și a o slăvi. Iară judecătorul cu moarte îl îngrozea pe el. Iară el a răspuns: Să-mi fie mie ca pentru adevăr să pătinesc, și din legăturile trupești să mă dezleg, pentru că pe aceasta de multă vreme o doresc, fără numai voi să nu vă schimbați făgăduința voastră. Iară eparhul a vestit de aceea împăratului spunîndu-i, cum că bărbatul acela mai presus de îngrozire este, neschimbată este socoteala lui, nemișcată și nemuiată inima lui. Iară împăratul de mînie umplîndu-se gîndea cum ar putea să piardă pe Vasile.

Întru aceea vreme Galatie fiul împăratului cu o durere năpraznică s-a bolnăvit, și de la doftori deznădăjduindu-se, aproape de moarte era. Iară maica aceluia venind la împăratul se sfădea cu dînsul, zicînd: De vreme ce cu neblagocestie întru Dumnezeu crezi, și faci rău arhierelui lui Dumnezeu, pentru aceea copilul moare. Aceasta auzindu-o Valent, a chemat pe Vasile, și i-a zis: Dacă plăcute sunt lui Dumnezeu dogmele credinței tale, să faci cu rugăciunile tale pe fiul meu sănătos. Răspuns-a sfîntul: De te vei lipi o împărate la credința cea pravoslavnică, și de vei dărui pace Bisericilor, apoi fiul tău viu va fi. Iar împăratul făgăduindu-se să o îplinească aceea, îndată sfîntul Vasile rugîndu-se lui Dumnezeu pentru viața fiului împăratului, l-a făcut pe dînsul sănătos. Și a slobozit pe Vasile cu cinste la scaunul lui. Iar arianii auzindu-le acestea și văzîndu-le crăpeau în inimile sale de zavistie și de răutate, și ziceau împăratului: Și noi puteam ca să o facem aceasta, și iarăși au înșelat pe împăratul, cît și a boteza ei pe fiul său nu i-a oprit. Iar după ce au luat arianii ca să boteze pe fiul împăratului, îndată a murit în mîinile lor. Aceasta o a văzut cu ochii săi cel mai sus pomenit Anastasie, și o a spus împăratului Valentinian celui ce împărătea la apus, fratelui lui Valent împăratului răsăritului. Iar el mirîndu-se de o minune ca aceea, a proslăvit pe Dumnezeu. Iar sfîntului Vasile a trimis multe averi prin mîinile lui Anastasie, pe care Vasile luîndu-le, a zidit bolnițe întru a sa eparhie prin cetăți, și mulțime de săraci și de neputincioși a odihnit.

Și pomenește fericitul Grigorie Nazianz, cum că sfântul Vasile și pe Modest eparhul acela care greu era sfântului, bolnăvindu-se foarte cu rugăciunea l-a tămăduit, când în boala sa ajutor din sfintele lui rugăciuni a căutat cu smerenie. Și vreme îndestulată trecînd, a fost după Modest alt eparh în țara aceea, anume Eusebie rudenie împăratului. Și era în zilele lui în Cezareea o văduvă tînăra bogată și frumoasă foarte, anume Vestiana, fiica lui Arax care era senator mai marelui sfat. Pe acea văduvă Eusebie eparhul vrea să o dea cu sila întru însoțirea unui om cu boierie. Iar ea întreagă cu mintea fiind, și curăția văduviei sale neprihănită lui Dumnezeu vrînd să o păzească, nu voia ca să se mărite după bărbat. Iar când a înțeles, că cu sila vor să o apuce și la nuntă să o silească, a fugit la biserică, și a alergat la sfântul Vasile arhiereul lui Dumnezeu. Iar el primindu-o pe ea întru a sa apărare, nu voia să o dea din biserică oamenilor celor ce venise după dînsa. Apoi o a trimis pre ea pre taină în mănăstirea de fecioare la sora sa cuvioasa Macrina. Drept aceea eparhul mîniindu-se asupra fericitului Vasile, a trimis pe ostașii săi ca să ia pe văduva aceea cu sila din biserică, unde după ce nu o au aflat pe ea, a poruncit ca să o caute în camera sfântului, unde îngerii petreceau, singur eparhul fiind necurat, socotea, cum că Vasile pentru păcat o ține pe ea la sineși, și în camera sa o păzește. Iară neaflîndu-o pe ea nicăierea, a chemat pe Vasile la sineși, și cu mînie mare îl ocăra pe el, și vrea să-l muncească, ca să-i dea pe văduva aceea. Iar sfântul Vasile la toate muncile gata se arăta, zicînd: De vei porunci ca cu fiară să-mi strujească trupul meu, apoi îmi vei tămădui pîntecele meu, căci mă vezi că bolnav sunt. Întru acea vreme s-au înștiințat cetățenii de cele ce se făceau, și pornindu-se toți, nu numai bărbații ci și femeile alergau cu arme și cu ciomege la curtea eparhului, vrînd ca să ucidă pe eparhul pentru sfântul părinte și păstorul lor. Și de n-ar fi potolit sfântul Vasile pe norod, ar fi ucis pe eparhul, care văzînd atîta tulburare de norod, s- a temut foarte, și a slobozit pe sfântul întreg și slobod.

Eladie cel ce a fost ucenic marelui Vasile, și minunilor lui singur văzător, și scaunului lui după dînsul moștenitor, bărbat îmbunătățit și sfînt, a spus un lucru ca acesta nemincinos: Un singlitic drept credincios anume Proterie cercetînd sfintele locuri, a gîndit ca întru una din mănăstiri să dea pe fiica sa spre slujba lui Dumnezeu. Iar diavolul cel ce din început urăște binele, a pornit pe o slugă a lui Proterie spre poftirea fiicei stăpînului său. Și văzînd sluga că este lucrul nelesnicios, și nici îndrăznind a zice ceva de aceea, știindu-se pe sineși nevrednic, a mers la un vrăjitor ce locuia în cetatea aceea, și toată dorirea sa i-a spus lui. Și i-a făgăduit ca să-i dea mult aur, de va face cu farmecele sale ca să poată lua pe fiica stăpînului său luiși femeie. Iar vrăjitorul din început se lepăda, iar mai pe urmă i-a zis: De vei voi, te voi trimite la stăpînul meu diavolul, și el îți va ajuta întru aceasta, de vei face și tu voia lui, iar ticălosul acela rob a zis: Pe toate cele ce îmi va porunci mă făgăduiesc că le voi face. Iar fermecătorul i-a zis: Dară te vei lepăda de Hristos al tău, și vei da pentru aceasta scrisoare? Iar el a zis: Gata sunt, numai ca să-mi cîștig dorirea mea. Răspuns-a vrăjitorul: De te făgăduiești așa, apoi și eu îți voi fi ajutor.

Și luînd o hîrtie, a scris la diavolul așa: De vreme ce mi se cade a mă sîrgui stăpîne al meu, ca de la hristieneasca credință rumpînd spre a ta stăpînire să aduc întru înmulțirea părții tale. Iată trimisei la tine acum pe tînărul ce va aduce scrisoarea mea, aprins de poftă către o fecioară, și te rog de aceasta, ca să-i dai lui ajutor, ca să-și cîștige el dorirea sa, ca și eu întru aceasta să mă proslăvesc, și cu mai mare sîrguință să cîștig pe mulți, care îți vor fi plăcuți. O scrisoare ca aceasta scriind către diavolul o a dat tînărului aceluia și l-a trimis zicîndu-i: Să mergi în ceasul acesta al nopții, și să stai la mormînturile elinești, și să ridici hîrtia în văzduh,

și-ți vor sta de față cei ce te vor duce la diavolul. Iar el ticălosul degrab s-a dus, și stînd la mormînturi, a început a chema pe draci spre ajutor. Și îndată de față i-au stătut lui viclenele duhuri, și cu bucurie au dus la boierul lor pe acel înșelat. Pe care văzîndu-l că ședea pe scaun înalt, și întunerice de duhuri viclene înconjurîndu-l pe el a dat scrisoarea cea de la vrăjitorul, pe care luîndu-o diavolul, a zis către tînăr: Crezi întru mine? Iar el a zis: Cred. Și diavolul i-a zis: Oare te lepezi de Hristos al tău? Iar ticălosul a zis: Mă lepăd. Grăit-a lui satana: De multe ori mă înșelați voi hristianii, căci cînd vă trebuie ajutorul meu, veniți la mine, iar după ce vă împliniți dorirea voastră, iarăși vă lepădați de mine, și vă apropiați la Hristos al vostru. Iar El ca un bun și de oameni iubitor vă primește pe voi. Ci să-mi faci mie zapis, cum că te lepezi de Hristos și de botez de bună voie, și te fîgăduiești ca să fii al meu în veci, și să rabzi cu mine în ziua judecării veșnica muncă, și așa eu îndată voi împlini dorirea ta. Iar tînărul luînd a scris precum diavolul a voit.

Atuncea pierzătorul de suflete balaur a trimis pe dracii preacurviei, și a aprins pe fecioara cu nesățioasă dragoste către tînăr atîta, cît nerăbdînd patima cea trupească a căzut la pămînt, și a început a striga către tatăl său: miluiește-mă, miluiește-mă pe mine fiica ta, și mă dă femeie tînărului acestuia al nostru, pe care l-am iubit foarte. Iar de nu o vei face mie aceasta fiicei tale celei uneia născute, apoi cu amară moarte degrab mă vei vedea moartă, și vei da pentru mine răspuns în ziua judecării. Acesta auzindu-o tatăl s-a spăimîntat, și se tînguia zicînd: Vai mie păcătosului din ce s-a întîmplat aceasta fiicei mele? Cine mi-a furat comoara? Cine a amăgit pe fiica mea? Cine mi-a întunecat lumina ochilor mei? Eu pe tine fiica mea doream ca să te logodesc cu Mirele ceresc ca să fii viețuitoare împreună cu îngerii, și ca totdeauna în psalmi și în cîntări duhovnicești să proslăvești pe Dumnezeu, și pentru tine mă nădăjduiam și eu ca să fiu mîntuit. Iar tu fără de rușine pentru împreunarea nunții îmi grăiești. Să nu mă pogori pe mine cu mîhnire în iad fiică, să nu-ți rușinezi neamul tău cel bun însoțindu-te cu o slugă. Iar ea întru nimic nu socotea cuvintele tătîne-său, una zicînd: Că de nu vei face după pofta mea, apoi singură mă voi ucide. Iar tatăl ei nepricepîndu-se ce să facă, după sfatul rudeniilor și al prietenilor săi, a lăsat ca mai bine să fie voia ei, decît cu moarte de pierzare să o vadă pierind. Și chemînd pe sluga sa, i-a dat lui întru femeie pe fiica sa și averi multe, și a zis către fiică: Mergi fiică ticăloasă și pătimașă după bărbat, însă mi se pare că mult te vei căi pe urmă, și nu-ți va fi ție folos.

Și săvîrșindu-se nedreapta însoțire, și diavoleasca lucrare împlinindu-se, după cîtăva vreme l-au privit și bine l-au însemnat alții pe tînărul acela cum că nu intră în biserică, și cu sfintele taine nu se împărtășește. Și au spus de aceea ticăloasei femeii lui: Nu știi, zicîndu-i, că bărbatul tău, pe care l-ai ales, nu este hristian, ci străin de credința lui Hristos; iară ea auzindu-o aceea s-a umplut de mîhnire, și s-a aruncat la pămînt, și a început a-și rumpe obrazul cu unghiile, și a-și bate tare pieptul său, și a striga zicînd: Nimenea neascultînd pe părinții săi s-a mîntuit cîndva, cine va spune rușinea tatălui meu, vai mie ticăloasei în cîta pierzare am căzut astăzi, la ce m-am născut, și născîndu-mă de ce n-am pierit. Așa tînguindu-se ea a auzit bărbatul ei, și a alergat la dînsa întrebîndu-o de pricina tînguirii ei. Și cunoscînd lucrul, a început a o mîngîia zicîndu-i, că nu sunt adevărate cele zise ei pentru dînsul. Și se întărea spunîndu-i de sineși că este hristian. Iară ea cu acele cuvinte ale lui puțin mîngîindu-se, a zis către dînsul: De vei voi ca să mă încredințezi pe mine adevărul, și fără de grijă să-mi faci ticălosul meu suflet, apoi dimineață să mergi cu mine în biserică, și înaintea mea să te împărtășești cu preacuratele taine, și atuncea te voi crede.

Iar ticălosul acela bărbatul ei văzînd că nu se poate tăinui lucrul lui, i-a spus ei și nevrînd toate cele pentru sineși, cum s-a dat diavolului. Iară ea lepădîndu-și slăbiciunea femeiască, și bun sfat luînd, a alergat la sfîntul Vasile, și a strigat: Miluiește-mă ucenice al lui Hristos, miluiește-mă pe ceea ce n-am ascultat pe tatăl meu și drăcescului sfat m-am supus: Și i-a spus lui pentru bărbatul său cu deamăruntul. Iară sfîntul chemînd pre bărbatul ei, l-a întrebat de este așa, precum spune de el femeia lui. Iară el a zis cu lacrimi: Așa sfînte al lui Dumnezeu așa este, că de voi tăcea, apoi lucrurile mele vor striga. Și a spus toate pe rînd, cum dracilor s-a dat. Iar sfîntul a zis: Dar voiești ca să te întorci iarăși la Domnul nostru Iisus Hristos? Răspuns-a tînărul: Așa voiesc ci nu pot. Și i-a zis Vasile: De ce? Răspuns-a: Căci cu zapis m-am lepădat de Hristos, și diavolului m-am încredințat. Zis-a Vasile lui: Nu te mîhni de aceasta, că iubitor de oameni este Dumnezeu și primește pe cei ce se pocăiesc. Iară femeia lui aruncîndu-se la picioarele sfîntului, îl ruga zicîndu-i: Ucenice al lui Hristos, pre cît poți ajută-ne nouă. Grăit-a sfîntul către tînăr: Dară crezi că te vei mîntui? Iară el a zis: Cred Doamne ajută necredinței mele. Și luîndu-l sfîntul de mînă, a făcut spre dînsul semnul Crucii, și l-a închis pe el la un loc înlăuntru sfîntelor ogrăzi, și a poruncit lui ca neîncetat să se roage lui Dumnezeu. Și singur a petrecut la rugăciune trei zile, după aceasta l-a cercetat pe el și l-a întrebat: Cum ești fiule? Răspuns-a tînărul: Întru mare primejdie sunt stăpîne, nu pot răbda chiotul drăcesc, și înfricoșările, și săgetăturile, și bătaia pietrelor. Pentru că țiindu-mi zapisul meu, mă ocărăsc zicîndu-mi: Tu ai venit la noi, iară nu noi la tine. Iară sfîntul i-a zis: Nu te teme fiule, fără numai să crezi, și dîndu-i puțină hrană, l-a însemnat cu semnul Crucii, și iarăși l-a închis pe el.

Apoi după puține zile, iarăși l-a cercetat, și a zis: Cum ești fiule? Zis-a tînărul: De departe îngrozirile și chiotul lor îl aud, iară pe dînsii nu-i văd. Și dîndu-i lui puțină mîncare, și rugîndu-se pentru dînsul, l-a închis iarăși, și s-a dus. După aceasta la patruzeci de zile a venit la dînsul și l-a întrebat: Cum ești fiule? Iară el a zis: Bine acum sfînte părinte, pentru că te-am văzut pe tine în vis luptîndu-te pentru mine, și biruind pe diavolul. Deci făcînd sfîntul rugăciune, l-a scos pe el din închisoare, și l-a adus în chilia sa. Iar a doua zi a chemat pe tot clirosul bisericesc, și pe monahi, și tot norodul cel iubitor de Hristos, și le-a zis: să proslăvim fraților pe iubitorul de oameni Dumnezeu, că iată pe oaia cea pierdută, Bunul Păstor voiește ca să o ia pe umere, și să o aducă în biserică. Deci, se cade și nouă ca să ne rugăm în noaptea aceasta bunătății Lui, ca să biruiască și să rușineze pe vrăjmașul sufletelor noastre. Deci s-a adunat norodul în biserică, și rugăciuni de toată noaptea pentru tînărul ce se pocăia au făcut, strigînd: Doamne miluiește. Iară făcîndu-se ziuă, Vasile a luat pe tînăr de mînă, și l-a dus cu tot norodul în biserică, psalmi și laude cîntînd. Și iată diavolul fără de rușine a venit cu toată pierzătoarea puterea sa nevăzut, vrînd ca să răpească pe tînărul din mîinile sfîntului. Iar tînărul a început a striga: Sfînte al lui Dumnezeu ajută-mi. Și cu atîta îndrăzneală și nerușinare tăbărîse diavolul asupra tînărului, cît și pe sfîntul Vasile îl zgîria, trăgînd la sineși pe tînărul. Și întorcîndu-se fericitul, a zis către diavolul: Nerușinosule pierzătorule de suflete, începătorule al întunericului și al pierzării, au nu-ți ajunge ție a ta pierzare, pe care o ai făcut ție și celor cu tine? Au nu încetezi a goni pe zidirea Dumnezeului meu? Iar diavolul către dînsul a strigat: Mă nedreptățești Vasile, și pe acest glas diavolesc mulți l-au auzit. Și a zis arhiereul: Să te certe pe tine Domnul diavole. Iară diavolul iarăși către dînsul: Vasile mă nedreptățești, că nu eu am mers la dînsul, ci el la mine, și s-a lepădat de Hristos al tău, dîndu-mi mie zapis, pe care îl am în mîinile mele, și în ziua judecății îl voi aduce pe el înaintea Celui de obște Judecător.

Iar Vasile a zis: Bine este cuvîntat Domnul Dumnezeu meu, că nu-și va slobozi norodul mîinile sale mîinile sale rugîndu-se, pînă ce vei da zapisul. Și întorcîndu-se sfîntul către norod a zis: Înălțați-vă mîinile voastre în sus, și strigați: Doamne miluiește. Iar norodul înălțîndu-și spre cer mîinile, cu lacrimi la mult ceas, Doamne miluiește, striga. Și iată zapisul tînărului aceluia purtîndu-se prin văzduh a venit, toți văzîndu-l, și s-a dat fericitului Vasile în mîini: Și luînd sfîntul zapisul, s-a bucurat, și mulțumită a dat lui Dumnezeu. Apoi înaintea tuturor a zis către tînărul: Oare cunoști frate zapisul acesta? Iar tînărul a răspuns: Așa sfînte al lui Dumnezeu, al meu este că l-am scris cu singură mîna mea. Iar marele Vasile îndată l-a rupt pe el bucăți înaintea tuturor și l-a ars, și ducînd în biserică pe tînărul, l-a împărțășit cu dumnezeieștile Taine, și pe norod l-a ospătat din destul. Iar pe tînărul mult învățîndu-l, și canonul cel cuviincios dîndu-i lui, l-a dat femeii lui, care cu netăcut glas slavoslovea și mulțumea lui Dumnezeu.

Același vrednic de credință bărbat Eladie, pentru sfîntul marele Vasile, povestea și aceasta: Întru una din zile cuviosul părintele nostru Vasile strălucit fiind de darul cel dumnezeiesc, a zis către clirosul său: Veniți fiilor după mine să vedem slava lui Dumnezeu, împreună și să proslăvim pe Stăpînul nostru, și a ieșit din cetate neștiind nimenea unde voiește să meargă. Iară un prezbiter cu numele Anastasie viețuind întru un sat, avea femeie cu numele Teognia, cu care patruzeci de ani în feciorie a petrecut, și de mulți Teognia se socotea că este neroditoare, pentru că nimenea nu știa fecioria curăției lor cea în taină păzită. Și avea Anastasie pentru sfîntă viața sa Duhul lui Dumnezeu, și era bărbat înainte văzător. Pentru că întru acea vreme mai nainte văzînd cu duhul, că Vasile va să-l cerceteze pe el, a zis către doamna sa Teognia: Eu mă voi duce la cîmp ca să lucrez pămîntul, iară tu doamnă sora mea să împodobești casa, și în ceasul al nouălea din zi aprinzînd lumînări, să ieși întru întîmpinarea sfîntului Vasile arhiepiscopului, pentru că vine ca să ne cerceteze pe noi păcătoșii. Iară ea mirîndu-se de cuvintele bărbatului său, a făcut porunca. Și nu departe fiind sfîntul Vasile de casa lui Anastasie, l-a întîmpinat pe el Teognia, și i s-a închinat lui. Iară Vasile i-a zis: Cum te afli doamnă Teognie? Iară ea auzind că pe nume o cheamă pe ea, s-a spăimîntat și a zis: Sănătoasă sunt stăpîne sfînte. Iară fericitul i-a zis: Unde este domnul Anastasie fratele tău? Iară ea a răspuns: Nu frate ci bărbat mie îmi este, și s-a dus la cîmp să lucreze pămîntul. Iară Vasile i-a zis: A venit și în casă este, nu te osteni. Aceste cuvinte auzindu-le, mai de multă spaimă s-a umplut, că pe toată taina lor sfîntul mai nainte o a văzut, și tremurînd a căzut la picioarele sfîntului, și a zis: Roagă-te pentru mine păcătoasa sfînte al lui Dumnezeu, că mari și minunate lucruri văd întru tine. Iară sfîntul s-a rugat pentru dînsa înaintea tuturor, și mergea.

Și intrînd el în casa prezbiterului, l-a întîmpinat și singur Anastasie, și sărutînd picioarele sfîntului, a zis: De unde mie aceasta, că a venit arhiereul Domnului meu la mine. Iară arhiereul i-a zis: Bine că te-am aflat ucenice al lui Hristos, să mergem în biserică, și să facem dumnezeiasca slujbă. Că se obișnuise prezbiterul acela ca în toate zilele să se postească, afară de sîmbătă și de duminică, și nu gusta nimic fără numai pîine și apă. Iară cînd au mers în biserică, a poruncit sfîntul Vasile lui Anastasie ca să slujească Liturghie. Iară el se lepăda zicînd: Știi stăpîne scriptura ceea ce zice: Cel mai mic de la cel mai mare se blagoslovește. Iară Vasile a zis către dînsul: Cu toate lucrurile tale cele bune, să aibi și ascultare. Și cînd slujea Anastasie, în vremea înălțării înfricoșatelor Taine a văzut sfîntul Vasile, și ceilalți care erau vrednici, pe Preasfîntul Duh în chip de foc pogorîndu-Se, și pe

Anastasia înconjurându-l. Iară după săvârșirea dumnezeieștii slujbe au intrat în casă, și a pus prezbiterul masă sfântului și clirosului lui. Și mîncînd a întreat sfîntul pe preot: De unde îți este comoara, și ce fel este viața ta spune-mi mie? Răspuns-a preotul: Eu, arhierule al lui Dumnezeu, om păcătos sunt, și mă aflu sub dajdia norodului, și am două perechi de boi, deci cu una lucrez singur, iară cu alta năimitul meu, și dintru acestea una este spre odihnirea străinilor, iar altă parte spre darea dăjdiilor, și se ostenește cu mine și femeia mea, slujind străinilor și mie. Și a zis Vasile către dînsul: Să o numești pe ea soră a ta, precum și este, și-mi spune mie bunătățile tale. Răspuns-a Anastasia: Eu nimic bine n-am făcut pe pămînt. Atunci Vasile a zis: Să ne sculăm, și să mergem împreună. Și sculîndu-se au mers la un bordei, și a zis Vasile: Să-mi deschizi mie ușa aceasta. Iar Anastasia a zis: Nu Sfînte al lui Dumnezeu, să nu voiești a intra, că nimic este acolo fără numai trebuințele cele de casă. Iar Vasile a zis: Eu pentru trebuințele acestea am și venit.

Iar prezbiterul nevrînd să deschidă ușa, o a deschis sfîntul cu cuvîntul, și intrînd a aflat acolo pe un om foarte stricat de lepră, căruia mai multe mădulări trupești putrezind căzuse. Și nu știa de dînsul nimeni fără numai singur prezbiterul și sora lui. Deci a zis Vasile către preot: Pentru ce ai voit să tănuiești de mine această comoară a ta? Răspuns-a preotul: Mînios și ocăritor este omul stăpîne, și pentru aceea m-am temut să ți-l arăt ca să nu greșescă cu vreun cuvînt împotriva sfinției tale. Atunci a zis Vasile: Bună nevointă alergi, ci să mă lași și pe mine întru această noapte să-i slujesc lui, ca și eu să fiu părtaș la plata ta. Drept aceea a rămas fericitul Vasile singur cu cel stricat, și închizîndu-se, toată noaptea a petrecut la rugăciune, și dimineața l-a scos pe el întreg cu totul și sănătos. Iar preotul cu sora sa și cu toți cei ce erau acolo văzînd o minune ca aceea, au proslăvit pe Dumnezeu. Apoi sfîntul Vasile după iubita vorbă cea cu preotul, și după duhovnicescul ospăț s-a întors la casa sa.

Și auzind pentru sfîntul Vasile, cuviosul Efrem Sirul care viețuia în pustie, s-a rugat lui Dumnezeu, ca să-i arate lui în ce fel este Vasile. Și în vedenie fiind a văzut un stîlp de foc, al căruia, capul ajungea la cer, și un glas de sus a auzit zicîndu-i: Efreme, Efreme, în ce chip vezi pe acest stîlp de foc, acest fel este Vasile. Deci îndată cuviosul Efrem luînd cu sineși tălmaci, de vreme ce singur nu știa elinește, a mers în Cezareea la praznicul Arătării Domnului, și privind în taină de departe, a văzut pe sfîntul Vasile mergînd la biserică cu multă slavă, îmbrăcat în haine luminoase, și clirosul cel ce era împrejurul lui așîderea întru îmbrăcăminte luminoasă, și întorcîndu-se Efrem către tălmaciul ce urma după dînsul, i-a zis: Mi se pare că în deșert ne-am ostenit frate, pentru că acesta fiind întru o rînduială ca aceasta, nu este precum l-am văzut. Și intrînd în biserică Efrem, a stătut într-un unghi la loc ascuns, și zicea singur întru sineși gîndind: Noi suferind greutatea și zăduful zilei nimic n-am sporit. Iar acesta fiind întru atîta slavă și cinste omenească stîlp este de foc. Mă minunez! Așa el gîndind, s-a înștiințat de dînsul prin Duhul Sfînt marele Vasile, și a trimis la dînsul pe arhidiaconul său, zicînd: Să mergi la ușa bisericii cea despre apus, și vei afla acolo un monah în unghiul bisericii stînd cu altul oarecarele, cu barba scurtă, și mic la stat, și vei zice lui: Vino și să intri în altar, că te cheamă arhiepiscopul. Iar arhidiaconul cu multă osteneală îpingînd norodul, a ajuns, unde sta cuviosul Efrem, și i-a zis: Doamne blagoslovește, să mergi, și să intri în altar, că te cheamă arhiepiscopul.

Iar Efrem prin tălmaci înțelegînd cuvîntul arhidiaconului a răspuns celuia ce-l chema: Ai greșit frate, pentru că noi străini oameni suntem, și nu ne știe arhiepiscopul. Și s-a dus arhidiaconul ca să spună lui Vasile acestea. Întru acea vreme sfîntul Vasile citea sfințitele cărți

la norod. Și a văzut cuviosul Efrem o limbă de foc grăind cu gura lui Vasile. După aceea Vasile iarăși a zis arhidiaconului: Mergi și spune străinului aceuia monah: Doamne Efreme, vino și intră în sfântul altar, că te cheamă arhiepiscopul. Și mergînd arhidiaconul i-a spus precum i s-a poruncit lui, și s-a mirat de aceasta cuviosul Efrem, și a proslăvit pe Dumnezeu. Și făcînd metanie a zis: Cu adevărat mare este Vasile. Cu adevărat stîlp de foc este Vasile. Cu adevărat Duhul Sfînt grăiește prin gura lui. Și a rugat pe arhidiaconul, ca să vestească arhiepiscopului, cum că după slobozirea sfintei slujbe la osebit loc va să se închine și să-l sărute pe el. Deci săvîrșindu-se dumnezeiasca slujbă, a intrat sfîntul Vasile în păzitoarea de vase, și chemînd pe cuviosul Efrem i-a dat lui întru Domnul sărutare, și a zis: Bine ai venit părinte cel ce ai înmulțit ucenicii lui Hristos în pustie. Și ai gonit pe draci dintr-însa cu puterea lui Hristos. Pentru ce atîta osteneală ai suferit părinte, venind ca să vezi pe un om păcătos? Dea-ți ție Domnul plată pentru osteneala ta. Iar Efrem prin tălmaci răspunzînd lui Vasile, și-a spus pe cuvintele cele ce în inima lui erau gătite, și s-a împărtășit cu fratele său, cu preacuratele Taine din sfinte mîinile lui Vasile.

După aceasta ospătîndu-se ei, a zis cuviosul Efrem către sfîntul Vasile: Părinte preasfînțite, un dar cer de la tine, pe care voiește a mi-l da mie. Iar marele Vasile i-a zis lui: Zi cele ce-ți sunt trebuincioase, pentru că mult îți sunt dator pentru osteneala ta, că atîta cale ai suferit pentru mine. Și i-a zis lui cinstitul Efrem: Știu părinte, că toate cîte vei cere la Dumnezeu, îți dă ție. Deci voiesc, ca să te rogi bunătății Lui, să-mi dea mie să grăiesc elinește. Iar el a răspuns: Mai presus de puterea mea îți este cererea, ci de vreme ce cu bună nădejde ceri, deci să mergem cinstite părinte și povățuitorule al pustiei, în biserica Domnului, și să ne rugăm către Domnul, Carele puternic este ca să asculte rugăciunea ta. Pentru că scris este: Voia celor ce se tem de El va face, și rugăciunea lor va auzi, și îi va mîntui pe ei. Și fiind la acea cuviincioasă vreme, a făcut rugăciune la mult ceas în biserică. Apoi a zis marele Vasile: Pentru ce doamne Efreme nu primești sfînțire de prezbiter, vrednic fiind. Răspuns-a lui Efrem prin tălmaci: Fiindcă păcătos sunt, stăpîne. Răspuns-a Vasile: O de ți-aș avea eu păcatele tale. Și i-a zis lui: Să facem închinăciune. Și zăcînd ei la pămînt, și-a pus sfîntul Vasile mîna sa pe capul cuviosului Efrem, și a zis cu mare glas rugăciunea cea de hirotonie diaconească. Apoi a zis către cuviosul: Poruncește acum ca să ne ridicăm de la pămînt. Și s-a limpezit limba lui Efrem, și a zis în limba elinească: Mîntuiește, miluiește, ridică-ne, și ne păzește pe noi Dumnezeule cu darul Tău. Și s-a împlinit scriptura: Atunci va sări șchiopul ca cerbul, și limpede va fi limba gîngavilor. Deci au proslăvit toți pe Dumnezeu Cel ce a limpezit limba lui Efrem întru vorba elinească, apoi a petrecut cuviosul Efrem trei zile cu sfîntul Vasile, veselindu-se duhovnicește. Și a făcut Vasile pe Efrem preot, iar pe tălmaciul lui diacon, și i-a slobozit pe ei cu pace.

Odinioară nelegiuitul împărat Valent în cetatea Nicheii fiind, s-au apropiat la dînsul începătorii eresului arienesc, cerînd, ca din soborniceasca biserică cea din cetatea aceea să gonească pe norodul cel drept credincios, iar biserica să o dea adunării lor cei arienești, și a făcut așa împăratul cel rău singur fiind eretic, a luat biserica de la cei drept credincioși cu sila, și o a dat arienilor, și s-a dus în Țarigrad. Drept aceea în mare mîhnire fiind toată mulțimea blagocestivilor, a sosit acolo marele Vasile, părtinitorul și apărătorul cel de obște al bisericilor, la care toată mulțimea celor drept credincioși venind, cu strigare și cu tînguire au spus strîmbătatea ce li s-a făcut lor de împăratul. Iar sfîntul mîngîindu-i pe ei cu cuvintele sale, îndată s-a dus la împăratul în Țarigrad, și înaintea lui stînd, i-a zis: Cinstea împăratului

judecată iubește. Și Înțelepciunea zice: Dreptatea împăratului întru judecată. Deci pentru ce o împărate judecată nedreaptă ai judecat, izgonind pe pravoslavici din sfânta biserică, și dîndu-o pe ea rău credincioșilor? Zisu-i-a lui împăratul: Iarăși spre dosădire te-ai întors Vasile? Nu ți se cuvine ție să fii așa. Răspuns-a Vasile: Se cuvine mie pentru dreptate și a muri. Și prigonindu-se ei și pricinindu-se, sta de față acolo mai marele bucătarilor cel împărătesc cel cu numele Dimosten, acela vrînd să ajute arienilor, a vorbit gros oareșce, ocărînd pe sfîntul. Iar sfîntul a zis: Vedem și pe necărturarul Dimosten. Iar stolnicul rușinîndu-se, iarăși a grăit oarece împotriva. Iar sfîntul i-a zis: Al tău lucru este ca pentru mîncări să socotești, iar nu dogmele bisericești să le fierbi. Și a tăcut Dimosten rușinat.

Iar împăratul una mîniindu-se, și alta rușinîndu-se, a zis lui Vasile: Să mergi tu între dînșii să socotești, însă așa să judeci, ca să nu te afli ajutînd norodului credinței tale. Iar sfîntul a răspuns: De voi judeca cu nedreptate, apoi și pe mine la surghiun să mă trimiți, și pe cei de o credință cu mine să-i izgonești, și biserica să o dai arienilor. Și luînd sfîntul de la împăratul scrisoare s-a întors în Nichea, și chemînd pe arieni, le-a zis lor: Iată împăratul mi-a dat putere ca să fac judecată între voi și între pravoslavnici pentru biserică, pe care cu sila o ați luat. Iar ei i-au răspuns lui: Deci judecă, ci după judecata împăratului. Iar sfîntul a zis: Să mergeți și voi arienii, și voi pravoslavnicii și să închideți biserica, și încuindu-o să o pecetluiți cu pecețile, voi cu ale voastre, și aceștia cu ale sale, și să puneți de amîndouă părțile străji tari. Și mergînd mai întîi voi arienii să vă rugați trei zile și trei nopți, și după aceea să vă apropiați la biserică. Și de se vor deschide cu rugăciunea voastră singure ușile bisericii, apoi să fie biserica a voastră în veci. Iar de nu, apoi ne vom ruga noi o noapte, și vom merge cu litie cîntînd la biserică, și de se vor deschide nouă, apoi să o avem pe ea în veci. Iar de nu se vor deschide și nouă, apoi iarăși a voastră să fie biserica. Și plăcut a fost cuvîntul acesta înaintea arienilor. Iar pravoslavnicii se mîhneau asupra sfîntului, zicînd: Că nu după dreptate, ci după frica împăratului a făcut judecata. Și făcîndu-se întărire multă despre amîndouă părțile, străjuită a fost cu tot deadinsul sfînta biserică pecetluită și întărită. Și rugîndu-se arienii trei zile și trei nopți, și la biserică apropiindu-se, nu s-a făcut nici un semn. Și se rugau de dimineață pînă la al șaselea ceas, stînd și strigînd: Doamne miluiește, ci nu li s-au deschis ușile bisericii, și s-au dus deșerți cu rușine.

Atuncea marele Vasile adunînd pe toți pravoslavnicii cu femeile și cu copiii au ieșit din cetate la biserica sfîntului mucenic Diomid, acolo priveghere de toată noaptea făcînd, au mers dimineața cu toții la cea pecetluită sobornicească biserică, cîntînd: Sfînte Dumnezeule, Sfînte tare, Sfînte fără de moarte, miluiește-ne pe noi. Apoi stînd înaintea ușii bisericii, a zis către norod: Ridicați mîinile voastre spre înălțimea cerului, și strigați cu deadinsul: Doamne miluiește. Și aceasta făcîndu-se, a poruncit sfîntul ca să fie tăcere, și apropiindu-se la ușă, o a însemnat cu semnul Crucii de trei ori și a zis: Bine este cuvîntat Dumnezeul hristianesc, totdeauna acum și de-a pururea, și în vecii vecilor, și glăsuind norodul, Amin, îndată s-a făcut cutremur, și au început a se sfărîma zăvoarele, au căzut întăririle, s-au dezlegat pecețile, și s-a deschis ușa ca de un vînt și furtună mare, și s-a lovit ușa de zid. Iar dumnezeiescul Vasile a început a cînta: Ridicați boieri porțile voastre, ridicați-vă porțile cele veșnice, și va intra Împăratul slavei. Iară intrînd Vasile în biserică cu toată mulțimea pravoslavnicilor, și săvîrșind dumnezeiasca slujbă, a slobozit pe norod cu veselie. Și fără de număr mulțime de arieni, văzînd acea minune, s-au lepădat de credința lor cea rea, și la cei dreptcredincioși s-au adăugat. Și înștiințîndu-se și împăratul de o judecată dreaptă ca aceea a lui Vasile, și de

minunea aceea preaslăvită, s-a mirat foarte, și ocăra urâciunea relei credințe cei arienești. Însă orbindu-se de răutate, nu s-a întors la blagocestie, și a pierit după aceea ticălosul rău. Pentru că biruit fiind el și rănit la război în părțile Trachiei, a fugit, și întru o șură de paie s-a ascuns: Iar gonacii lui înconjurând painița cu foc o au aprins, și acolo împăratul arzînd s-a dus în focul cel nestins. Și a fost moartea aceea a împăratului acum după pristăvirea sfîntului părintelui nostru Vasile, întru același an, întru care sfîntul s-a pristăvit.

Clevetit a fost la sfîntul oarecînd, Petru fratele lui, episcopul Sevastiei, că cu femeia sa locuiește, pe care mai-nainte de episcopie o lăsase, și nu se cade episcopului cu femeie să umble. Iar Vasile auzind, a zis: Bine că mi-ați spus de aceasta, că iată voi merge eu cu voi, și-l voi muștra pe el. Și apropiindu-se sfîntul de cetatea Sevastiei, a știut Petru cu Duhul de venirea fericitului: Pentru că era și Petru plin de Duhul lui Dumnezeu, și locuia cu cea părută femeie, nu ca cu o femeie, ci ca cu o soră în curăție. Deci a ieșit din cetate întru întîmpinarea lui Vasile ca la opt stadii, și văzînd pe fericitul cu mulți mergînd, s-a zîmbit, și a zis: Ca la un tîlhar ai venit la mine stăpîne frate. Apoi dînd unul altuia întru Domnul sărutare, au intrat în cetate, și rugîndu-se în biserica Sfînților patruzeci de mucenici, au mers în episcopie. Și văzînd Vasile pe cumnata sa, i-a zis: Bucură-te buna mea, iară mai ales a Domnului mireasă, căci pentru tine m-am ostenit a veni aici. Iar ea a zis către dînsul: Bucură-te și tu preacinstite părinte, că de multă vreme am dorit ca să sărut picioarele tale cele cinstite. Și a zis Vasile lui Petru: Rogu-mă ție frate, ca întru această noapte să te odihnești în biserică cu doamna ta. Iar Petru a zis: Pe toate cîte îmi vei porunci le voi face. Și făcîndu-se noapte, și odihnindu-se Petru în biserică cu doamna sa, era acolo și sfîntul Vasile cu cinci bărbați drepti, și le-a zis lor: Ce vedeți deasupra fratelui meu, și deasupra cumnatei mele? Iar ei au zis: Vedem pe îngerii lui Dumnezeu făcînd vînt deasupra lor, și ungînd cu aromate patul lor cel neprihănit. Iar Vasile a zis: Tăceți acum, și nimănui nu spuneți ce ați văzut.

Iar a doua zi a poruncit Vasile ca să se adune în biserică norodul, și înaintea tuturor a poruncit ca să aducă un vas de fier plin de cărbuni foarte aprinși, și a zis: Să-ți întinzi cinstita mea soră rochia ta. Iar ea întinzîndu-o, a zis sfîntul către cei ce țineau cărbunii: Puneți-i ei cărbunii cei aprinși în rochie, și i-au pus. Și a zis către dînsa: Să ții acei cărbuni în haina ta pînă ce-ți voi zice ție. Și a poruncit ca iarăși să mai aducă alți cărbuni aprinși, și a zis către fratele său: Întinde-ți domnule frate felonul tău, și l-a atins, și a zis către slujitori: Turnați cărbunii din vas în felon, și-i turnară. Și ținînd ei la mult ceas cărbunii cei aprinși în hainele sale, și nevătămați rămînînd, s-a spăimîntat norodul văzîndu-o aceea, și zicea: Domnul păzește pe cuvioșii Săi, și-i va ferici pe ei pe pămînt. Iar cînd Petru cu doamna sa a aruncat cărbunii pe pămînt, nu era întru dînșii miros de fum de foc, pentru că nu s-au ars hainele lor. Apoi a poruncit Vasile acelor cinci drepti bărbați, ca să spună înaintea tuturor ceea ce au văzut. Și au spus norodului, cum au văzut pe îngerii lui Dumnezeu în biserică făcînd vînt deasupra patului fericitului Petru și a surorii lui și ungînd neprihănitul patul lui cu aromate. Și toți au proslăvit pe Dumnezeu cel ce curățește pe plăcuții Săi, de clevetirile cele nedrepte omenești.

În zilele cuviosului părintelui nostru Vasile, era în Cezareea o văduvă de bun neam și bogată foarte, care petrecînd în desfătări și întru plăcerea trupului, se robise pe sineși păcatului. Și se tăvălea întru necurăția curviei ani destui. Iar Dumnezeu care caută pocăința tuturor, s-a atins de inima ei cu darul Său, și și-a venit femeia întru sineși. Și fiind la singurătate, gîndea de mulțimea cea nenumărată a păcatelor sale, și a început a se tîngui

zicînd: Vai mie păcătoasei și curvei, cum voi răspunde dreptului Judecător pentru atîtea păcate ce s-au făcut de mine, casa trupului mi-am stricat, sufletul mi-am spurcat. Vai mie cei mai păcătoasei decît toți, căci cui m-am asemănat cu păcatele? Curvei? Sau vameșului? Ci nimenea așa n-a greșit precum eu. Iar mai ales că după botez atîtea răutăți am făcut, și de unde voi lua vestire, cum că mă va primi Dumnezeu pocăindu-mă? Așa tînguindu-se, și-a adus în minte pe toate cele ce de la tinerețe pînă la bătrînețe le-a făcut, și șezînd le-a scris pe o hîrtie. Iar mai pe urmă decît toate a scris altul oarecare păcat mai greu, și cu plumb a pecetluit hîrtia. Apoi cercînd vreme cînd sfîntul Vasile mergea la biserică a alergat la dînsul, și aruncîndu-se înaintea picioarelor lui cu hîrtia striga, zicînd: Miluiește-mă sfinte al lui Dumnezeu pe ceea ce am greșit mai mult decît toți. Iară sfîntul sînd o a întreat pe ea: ce voiește de la dînsul? Iar ea dîndu-i hîrtia cea pecetluită în mîinile lui, i-a zis: Iată stăpîne pe toate păcatele și fărădelegile mele le-am scris în hîrtia aceasta, și le-am pecetluit. Iar tu plăcutule al lui Dumnezeu să nu le citești pe ele. Nici să dezlegi pecetea ci numai cu rugăciunea ta să le curățești pe ele. Căci cred că Cel ce mi-a dat mie gîndul acesta, te va auzi cînd te vei ruga pentru mine.

Iar Vasile luînd hîrtia a căutat spre cer, și a zis: Doamne al Tău Unuia este lucrul acesta, că dacă păcatele a toată lumea le-ai ridicat, cu cît mai vîrtos poți să curățești păcatele ale unuia acestui suflet, pentru că toate păcatele noastre numărate sunt la Tine, iar milostivirea Ta este nenumărată și neurmată. Aceasta zicîndu-o, a intrat în biserică ținînd hîrtia, și aruncîndu-se pe sineși înaintea jertfelnicului, a petrecut toată noaptea rugîndu-se pentru femeia aceea. Iar a doua zi săvîrșind dumnezeiasca slujbă a chemat pe femeie, și i-a dat ei hîrtia pecetluită, precum a și fost, zicînd către dînsa: Ai auzit femeie: că nimeni nu poate să ierte păcatele, fără numai Unul Dumnezeu. Iar ea a zis: Am auzit cinstite părinte, și pentru aceasta te-am pornit la rugăciune spre îndurările Lui. Aceasta zicîndu-o femeia și-a dezlegat hîrtia sa, și a aflat pe toate păcatele sale șterse, fără numai unul acel greu păcat de pe urmă scris era neșters. Și văzîndu-o aceasta femeia s-a spăimîntat, și bătîndu-și pieptul său, a căzut la picioarele sfîntului strigînd: Miluiește-mă robule al lui Dumnezeu celui de sus și precum pentru toate fărădelegile mele te-ai îndemnat, și ai rugat pe Dumnezeu, așa și pentru acesta te roagă, ca cu totul curățit să fie. Iar arhiepiscopul a lăcrimat milă fiindu-i de ea, și i-a zis: Scoală-te femeie, că și eu om păcătos sunt, și-mi trebuie și mie milostivire și iertare. Iar Cel ce a curățit păcatele tale acelea pe care a voit, puternic este ca și pe acel neșters al tău păcat să-l curățească, de te vei feri de acum pe sineți de păcat, și de vei începe a umbla pe calea Domnului. Apoi nu numai iertată vei fi, ci și slavei cerești te vei învrednici. Însă te sfătuiesc pe tine, să mergi în pustie, și vei afla un bărbat sfînt, anume Efrem, aceluia să-i dai hîrtia aceea, și-l roagă pe el, ca să milostivească pentru tine pe iubitorul de oameni Dumnezeu.

Iar femeia după cuvîntul sfîntului s-a dus în pustie, și multă cale trecînd, a aflat chilia fericitului Efrem, și bătînd a zis: Miluiește-mă pe mine păcătoasa cuvioase părinte. Iar Efrem știind cu duhul pricina venirii ei, i-a răspuns ei: Du-te de la mine femeie, că om păcătos sunt, trebuindu-mi și mie ajutor de la alții. Iar ea i-a aruncat lui hîrtia, zicîndu-i: Arhiepiscopul Vasile m-a trimis la tine, ca rugîndu-te lui Dumnezeu, să-mi curățești păcatul meu cel scris în hîrtia aceasta. Pentru că pe celelalte păcate el le-a curățit, iar tu pentru un păcat să nu te lenevești a te ruga pentru că la tine sunt trimisă. Iar cuviosul Efrem i-a zis: Nu fiică, ci cel ce a putut a milostivi pe Dumnezeu pentru cele multe ale tale păcate, cu cît mai vîrtos pentru unul va putea a-l ruga. Deci du-te dar, du-te, și nu sta, ca să-l afli pe el întru cei vii, mai-nainte pînă a nu se duce către Domnul, iar ea închinîndu-se cuviosului s-a întors în Cezareea. Apoi intrînd

în cetate, a sosit la îngroparea sfântului Vasile, pentru că acum se pristăvise, și-i duceau sfântul lui trup la mormînt, pe care întîmpinîndu-l femeia a început a striga cu multă tînguire, tăvălindu-se pe pămînt, și către sfântul ca către un viu zicînd: Vai mie sfinte al lui Dumnezeu, vai mie ticăloasei, pentru aceasta m-ai trimis în pustie, ca fără de a mea supărare să ieși din trup? Și iată m-am întors în deșert, atîta osteneală în pustie în zadar suferind. Să vadă Dumnezeu și să judece între mine și între tine, că putînd singur să-mi dai mie ajutor, la altul m-ai trimis. Acestea strigînd, a aruncat hîrtia deasupra patului sfântului, spunînd la tot norodul de osteneala sa. Iar unul din clerici vrînd să vadă, ce este în hîrtie scris, o a luat, și dezlegîndu-o n-a aflat într-însa nici o scrisoare, ci toată hîrtia era curată, și a zis femeii: Nimic nu este aici scris, și pentru ce te ostenești neștiind iubirea de oameni cea negrăită a lui Dumnezeu care s-a făcut spre tine. Și tot norodul văzînd minunea aceasta a proslăvit pe Dumnezeu Cel ce a dat o putere ca aceasta robilor Săi și după mutare.

Un evreu anume Iosif locuia în Cezareea, acela era atîta de iscusit doctor, cît pe omul ce vrea să moară îl cunoștea de pe vine, mai-nainte de trei sau de cinci zile, și-i spunea lui ceasul sfîrșitului lui. Iar de Dumnezeu purtătorul părintele nostru Vasile, mai-nainte văzînd cu duhul întoarcerea lui spre Hristos ceea ce vrea să fie, îl iubea pe el foarte, și adeseori la vorba sa chemîndu-l pe el, îl învăța ca să lase evreiasca lege, și să primească sfântul Botez. Iar Iosif se lepăda zicînd: În care credință m-am născut, întru aceea voi să și mor. Iar sfântul i-a zis lui: Să mă crezi pe mine, că nici eu, nici tu vei muri, pînă ce nu te vei naște din apă și din Duh: Căci fără de acest dar nu-ți este cu puțință ca să intri întru împărăția lui Dumnezeu. Au doară și părinții tăi nu s-au botezat în nor și în mare? Și au băut din piatra, care era înainte închipuire a lui Hristos pietrei celei duhovnicești, Carele din Fecioară pentru mîntuirea noastră S-a născut, pe Carele părinții tăi L-au răstignit, și îngropat fiind a înviat a treia zi, și la ceruri suindu-Se a șezut de-a dreapta Tatălui, și de acolo va veni să judece viii și morții. Încă multe și altele folositoare cuvinte îi spunea lui sfântul, ci evreul petrecea întru necredința sa. Iar cînd a sosit vremea ducerii sfântului la Dumnezeu, s-a bolnăvit sfântul, și a chemat pe evreu ca cum ajutor doftoresc trebuindu-i de la dînsul, și i-a zis lui: Ce ți se pare ție de mine Iosife? Iar el pipăind vinele sfântului, a zis către casnici: Să gătiți toate cele de îngropare, că va muri îndată. Iar Vasile i-a zis lui: Nu știi, ce grăiești. Zis-a evreul: Să mă crezi stăpîne, că încă soarele astăzi nu va apune, iar tu vei muri. Iar Vasile i-a zis lui: De voi petrece pînă dimineață în ceasul al șaselea, atunci ce vei face? Răspuns-a Iosif: Să mor. Iar sfântul i-a zis: Cu adevărat să mori păcatului, ca să viezi întru Dumnezeu. Zisu-i-a lui evreul: Știu ce grăiești stăpîne, iată mă jur ție, că de vei fi viu pînă mîine, apoi voi face voia ta.

Și s-a rugat lui Dumnezeu dumnezeiescul părinte Vasile, ca să-i prelungească viața lui pînă a doua zi pentru mîntuirea evreului, și și-a dobîndit cererea. Iar a doua zi a trimis ca să-l cheme pe el, și nu credea Iosif pe sluga ceea ce-l chema, ca adică Vasile să fie viu, însă a mers vrînd ca să-l vadă mort. Și văzîndu-l pe el că este viu, s-a făcut ca întru o uimire. Apoi căzînd la picioarele sfântului cu adevărată inimă, a zis: Mare este Dumnezeul hristianilor, și nu este alt Dumnezeu afară de El, deci mă lepăd de evreimea cea de Dumnezeu urîță, și mă apropii către adevărata credință hristienească. Deci poruncește sfinte părinte neîntîrziind, ca să-mi dea mie Sfântul Botez, și toatei casei mele. Iar sfântul Vasile i-a grăit lui, eu singur te voi boteza cu mîinile mele. Și apropiindu-se evreul a pipăit mîna sfântului cea dreaptă, și i-a zis: Neputincioase sunt puterile tale stăpîne, și firea desăvîrșit a slăbit, drept aceea nu vei putea ca să mă botezi singur. Răspuns-a Vasile: Avem pe Ziditorul Cel ce ne întărește pe noi. Și

sculându-se a intrat în biserică, și înaintea tuturor a botezat pe evreul și pe toată casa lui, și l-a numit pe dînsul Ioan, și l-a împărtășit cu dumnezeieștile taine, singur slujind întru acea zi, și învățînd din destul pe cel de nou botezat pentru veșnica viață, și către toate cuvîntătoarele sale oi cuvînt de învățătură făcînd, a petrecut pînă la ceasul al nouălea. Apoi cea mai de pe urmă sărutare și iertăciune tuturor dînd, mulțumire a înălțat lui Dumnezeu pentru toate cele negrăite ale Lui daruri, și încă mulțumirea fiind în gura lui, și-a dat sufletul său în mîinile lui Dumnezeu, și s-a adaos arhiereul către arhierei, și către propovăduitori marele tunet al Cuvîntului, în ziua dintîi, a lui ianuarie, întru al cincisprezecelea și acum cel mai de pe urmă al împărăției lui Valent, și întru al patrulea an al împărăției lui Grațian, carele după Valentian tatăl său a împărățit. A păscut pe Biserica lui Dumnezeu sfîntul marele Vasile opt ani, și șase luni, și șaisprezece zile. Și a viețuit de toți anii de la nașterea sa patruzeci și cinci. Iar evreul cel de nou botezat vîzînd pe sfîntul pristăvit, a căzut pe fața lui, și cu lacrimi a zis: Cu adevărat robule al lui Dumnezeu Vasile, și acum n-ai fi murit, dacă singur n-ai fi voit. Și adunîndu-se mulți arhierei au cîntat psalmii cei deasupra gropii, și în biserica sfîntului mucenic Evpsihie au îngropat cinstitele moaște ale marelui plăcut al lui Dumnezeu Vasile. Iar înștiințîndu-se de aceasta sfîntul Grigorie cuvîntătorul de Dumnezeu, episcop fiind atunci al cetății Sasima, a scris cuvîntul cel ce se află de îngropare. Și venind după cîteva zile, l-a citit pe el deasupra mormîntului cu multe lacrimi, laudînd pe Unul Dumnezeu în Treime, căruia se cuvine slava, în veci, Amin.

Evreul ce a luat de la Sfîntul Vasile în mîna sa partea preacuratului Trup al lui Hristos. Aceasta întru mirare poate să aducă pe hristianii cei de acum, cum putea evreul acela ca să ia în mîna partea sfîntelor Taine, de vreme ce împărtășirea Sfîntelor Taine cu lingurița se face, iar nu în mîini, ci în gură se dă. Ci cel ce voiește ca să se încredințeze de aceasta, și să știe vechiul obicei în Sfînta Biserică, să caute în Bogoslovie la scoliile capului al 13 al cărții a 4 întru însemnarea a 2 fața 553 pînă la 557. Tipărită în Iași, la anul, 1807.

Întru această zi, Sfîntul mucenic Vasile din Anchira, care întru împărăția lui Iulian, și în ighemonia lui Saturnin a pătimit. Acesta mai întîi în Țarigrad dus a fost și muncit în multe feluri, spînzurat, strujit, întins, bătut, zdrențuit, și cu țepi înfocate împuns, și în cuptor înfocat aruncat, de unde a ieșit fără de vătămare. Apoi în Cezareea legat l-au dus, și acolo spre mîncarea fiarelor osîndit fiind, s-a rugat lui Dumnezeu, ca să se sfîrșească el prin dinții fiarelor, și de o leoaică mîncîndu-se, și-a sfîrșit nevoița muceniei.

Însă să se știe că doi sunt sfinții mucenici Vasile din Anchira, unul preot, care la martie în 22 se cinstește. Iar altul acesta, care era din cei nesfințiți, însă întru niște vremi, ci nu la un loc, de împăratul Iulian, și de ighemonul Saturnin au pătimit.
